Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

6907 Superior Avenue, Cleveland, Ohio 44103.

Telephone: 431-6344

50-ti metai Gruodis – December 13, 1965 Nr. 135

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

PAVOJAUS ATVEJUI

AMERIKIEČIAI EUROPOJE TURĮ 5.000 ATOMINIŲ UŽTAISŲ, KURIŲ DALIS YRA JŲ SĄJUNGININKŲ RANKOSE, BET NE GALIOJE. — NET VOKIEČIŲ KANCLERIS ERHARDAS NEGALI BE JAV PREZIDENTO LEIDIMO PRISIARTINTI PRIE SAVO KARIUOMENĖS LĖKTUVO, PAKRAUTO ATOMINE BOMBA...

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

Neseniai šioje vietoje aptarėm de Gaulle planus sukurti savo atominę smogiamąją jėgą. Nepaisant milžiniškų išlaidų, dėl kurių nukenčia kiti krašto reikalai, prancūzai dar toli gražu nepasiekė tokio lygio atominiame apginklavime, kaip pvz. jų kaimynai vokiečiai. Žinia, čia pat reikia paminėti vieną didelį skirtumą. Prancūzų bombą į tikslą galėtų pasiųsti Prancūzijos prezidento įsakymas, tuo tarpu pats aukščiausias vokiečių pareigūnas ne tik negali duoti įsakymą pakilti vokiečių lėktuvams, pakrautiems atominėm bombom, bet net prie jų prieiti arčiau negu... 90 pėdų.

Tokia distancija skiria vokiečių lakūną nuo jo paties amerikiečių gamybos F 104 G "Starfighter" lėktuvo. Jis negali jos peržengti pats vienas -- tuo atveju jis būtų tuojau amerikiečių sargybos nušautas. Oficialiai tas žaliai - juodai nudažytas lėktuvas su vokiečių kryžiais ant sparnų ir liemenio yra NATO vyr. vado žinioje, tačiau ir tas įsakyti jam pakilti ir skristi į taikinį gali tik pačiam JAV prezidentui įsakius. Tuo atveju procedūra būtų tokia:

SHAPE (Supreme Headquarters Allied Powers Europe) duoda atskirus įsakymus vokiečių aerodromo komendatui ir amerikiečių sargybai. Amerikiečių sargybos viršininkas ir du sargybiniai palydi vokiečių lakūną į lėktuvą. Du kiti amerikiečių karininkai, mažiausiai majoro laipsnio, dviem atskirais raktais 'užtaiso' atominę bombą, kuri kaip sidabrinis cigaras kabo apačioje lėktuvo tarp keturių panašių cigarų -- tie tačiau yra papildomo kuro tankai, kurį išnaudojęs pilotas skridimo metu išmeta. Dar kiti du JAV karininkai atidaro plieno vartus, vedančius į pakilimo taką. Tik tada vokiečių aerodromo komendantas gali duoti įsakymą savo lakūnui pakilti. Kad viskas vyktų galimai greičiau, lėktuvai laikomi paruošties stovyje angaruose su atdarom durim. Jų įtaisai yra visą laiką šildomi, lakūnas irgi yra paruošties stovyje, lygiai kaip ir amerikiečių pareigūnai.

Amerikiečiams leidus, vokiečių lakūnas per minutę gali būti jau ore. Aplamai imant, visa ta sudėtinga procedūra turi būti atlikta per 15 minučių, nes per tiek laiko vokiečių aerodromą gali pasiekti sovietų paleista raketa, kurių dauguma yra nutaikytos kaip tik į Nato aerodromus. Kitaip sakant, nustačius, kad sovietai paleido raketą ar raketas, tėra tik 15 minučių laiko, per kurį JAV prezidentas turi duoti įsakymą ir vokiečių lakūnas išpildyti. Modernių ryšių dėka tai esą galima lengvai padaryti.

Šiuo metu vokiečiai Natui yra priskyrę dvi savo "Starfighter" eskadras. Kiekviena eskadra laiko aprašytam paruošties stovyje po šešius lėktuvus. Rimties atveju tuo pat metu būtų pakėlimui ruošiamos ir kitos eskadros, kurias sudaro keletos eskadrilių lėktuvai. Tiems atominės bombos laikomos specialiuose 'bunkeriuose', kuriuos saugo amerikiečiai ir prie kurių prieiti gali tik amerikiečiai. Bomboms išduoti keturi amerikiečių karininkai turi gauti skirtingais keliais 4 atskirus įsakymus. Juos gavus, du kiti karininkai, veikdami pagal jiems duotus užantspauduotus įsakymus, kuriuos jie gali atidaryti tik tuo atveju, pagaliau atidaro bunkerių duris. Jų užraktų kombinacijos yra labai dažnai keičiamos. Šalia lėktuvų, vokiečiai paruošties stovyje laiko ir "Pershing' tipo raketas, irgi su atominiais užtaisais.

Iki šiol nė vienas vokiečių lėktuvas dar nėra skraidinęs atominės bombos -- praktikuojamasi su jos 'erzacu' -- lygiai tokios pat išvaizdos ir svorio kaip tikroji bomba. Ten du kartus į metus vokiečių lakūnai pratinasi mesti atomines bombas Sardinijos Decimomanu aerodrome. Numesdamas bombą lėktuvas daro "Immelmanno" figūrą.

Vieno lakūno paruošimas trunkąs tris metus, vokiečiams tai kaštuoja apie 1,2 milijono markių, t.y. 400.000 dolerių. Lakūnas turi atmintinai žinoti tris taikinius į kuriuos jam gali būti įsakyta skristi. Jis turi visą savo kelią atsiminti, popieriuje tai sudaro vieno inčo storumo bylą. Patyręs lakūnas gali tai viską 'įsidėti į galvą' per 40 valandų. Kas savaitė jam reikia "dirbti" aštuonias valandas, kad to neužmiršus. Dar aštuonios valandos jam reikalingos visokiems pakitimams įsidėmėti.

Šalia vokiečių panašiai budi dar D. Britanijos, Prancūzijos (nepaisant visų de Gaulle kalbų, pora prancūzų eskadrilių dar liko Nato vadovybėje), Belgijos, Kanados, Graikijos, Italijos, Olandijos ir Turkijos lakūnai, jau nekalbant apie pačius amerikiečius. Dalis jų strateginės aviacijos yra visą laiką ore. Tai tokia pranga, kurios sau leisti negali nė vienas kitas kraštas. Šalia to dar yra raketos paruošties stovyje pačioje Amerikoje ir povandeniniuose laivuose. Žodžiu, priemonių pakanka...

• **Lietuvos Diplomatijos šefas S. Lozoraitis**, pasiuntinybės patarėjo Dr. A. Geručio lydimas, buvo priimtas Federalinės Vokietijos užsienio reikalų ministerijoje.

Hamiltono Aušros Vartų parap. mišrus choras. Viduryje sėdi choro vadovas sol. Vaclovas Verikaitis.

Hamiltono parap. choro valdyba. Iš kairės sėdi: sopranų seniūnas Antanaitienė, choro ved. sol. V. Verikaitis, altų sen., -- Kežinaitytė. Stovi: bosų sen. -- Zubas, vald. pirm. G. Vindašius ir tenorų sen. Drousatavičius.

• **Komitetas Lietuvos Neprikl. Atstatyti** turi paruošęs ir išleidęs anglų kalba tris leidinius — memorandumą apie sovietinį kolonializmą Baltijos kraštuose, memorandumą apie Lietuvos okupaciją 1940 m. birželio 15 d. ir Manifestacijos proga priimtą Deklaraciją. Tie dokumentai yra įteikiami lankant jv. valstybių delegacijas prie JTO.

• **Antanas Sniečkus**, vienas Lapkričio 13 manifestacijos vadovų, jau keliais laiškais bando įtikinti The New York Times vadovybę, kad tame laikraštyje tilpęs manifestacijos aprašymas nebuvo objektyvus, lyginant su visokių "bytnikų" demonstracijų aprašymais, telpančiais pirmuosiuose laikraščio puslapiuose.

Savo laiško nuorašus A. Sniečkus išsiuntinėjo ir tiems vadovaujantiems Amerikos politikai asmenims, kurie Manifestaciją sveikino ir atkreipė į įvykį tinkamą dėmesį.

• **Ateina Jaunimo Metai.** Negi savo studijuojančią dukrą ar studijuojantį sūnų paliksi be geriausio ryšininko su lietuvišku jaunimu? Tasai geriausias ryšininkas bus Dirvos laikraštis, kurį ateinančių švenčių proga užsakysi jaunajam akademikui, kilusiam iš Tavo šeimos.

• **Iki šiol dar nesulaukėme** Jūsų pageidavimo Jūsų vardu pasveikinti Jūsų draugus ir pažįstamus. Jeigu iki nustatyto laiko sulauksime, Jūsų šventinius sveikinimus laikraštyje suskubsime atspausdinti. Ačiū.

HAMILTONO CHORO VEIKLA

Aušros Vartų parapijos choras Hamiltone, Kanadoje, vadovaujamas sol. V. Verikaičio, užima prideramą vietą, tarp daugelio meninių ir kultūrinių vienetų. Be lietuviškų giesmių bažnyčioje, choras taip pat bendradarbiauja su kitais menininkų vienetais (Gyvataru, Aukuru) užpildant švenčių bei minėjimų programas. Tai žymiai palengvina rengėjams įspūdingiau ir be didesnių išlaidų sudaryti programas savo jėgomis.

Aušros Vartų par. choras, turėjo gražią išvyką į Rochesterį, bendradarbiaujant su Rochesterio choru. Atsilyginimui, Rochesterio choras atsilankys į Hamiltoną per choro metinį koncertą.

Pradėjus 1966 m. darbo sezoną, choras išsirinko naują valdybą, kurią sudaro: pirm. G. Vindašius, Antanaitienė, Kežinaitytė, Drousatavičius ir Zukas.

(vp)

Mirė Kipras Bielinis

Naktį į gruodžio 7 d. staiga savo bute mirė ilgametis socialdemokratų atstovas Vlike Kipras Bielinis, sulaukęs 82 m. amžiaus.

Lietuvos laisvinimo organizacijose vėlionis darbuojasi nuo pat Lietuvos okupacijos pradžios, prasidėjus lietuvių rezistencinei veiklai. Šalia Vliko, jis buvo ir Lietuvos Laisvės Komiteto narys.

Velionis, Lietuvos knygnešių gadynės ir šeimos narys, buvo gilus patriotas, mokėjęs gražiai sugyventi su visų pažiūrų bendradarbiais.

Kas nauja Pasaulyje

* VIETNAME 150 amerikiečių lėktuvų ėmėsi akcijos bombarduoti tiems susisiekimo keliams, kuriais vyksta Š. Vietnamo kariuomenės infiltravimas į P. Vietnamą. Lakūnai tvirtina nukirtę transporto kelius 117 vietų.

* PREZIDENTAS JOHNSONAS pareiškė, kad JAV, prieš imantis griežtesnių priemonių komunistų agresijai Vietname sulaikyti, bandys išsemti visus kelius ir priemones taikai atsiekti. Tas pareiškimas, spėjama, laikinai išjungia Š. Vietnamo sostinės Hanoi bombardavimą.

* SOV. S-GOJE įvykę pasikeitimai viršūnėse sudaro staigmeną, ta prasme, kad iškilti pramatytas Šelepinas buvo išstumtas iš vadovybės. Į atsistatydinusio Mikojano vietą Sov. S-gos "prezidentu" tapo Nikolai Pod gorny.

* PADIDĖJĘS imigrantų skaičius į Kanadą rodo, kad atvyksta daugiausia iš Britanijos ir Airijos salų. Per šių metų 9 mėnesius į Kanadą atvyko 35 tūkst. airių ir škotų. Antroj vietoj -- italai su 22 tūkst. imigrantų.

Pabaltiečių pasiskirstymas yra toks -- 74 latviai, 65 lietuviai ir 50 estų. Pagal Baltijos valstybių pilietybę atvyko tik 11 imigrantų, gi tiesiai iš Baltijos kraštų atvyko tik 4 asmenys.

VIRŠUJE: Birutės Pūkelevičiūtės spalvoto filmo "Aukso Žąsis" aktoriai po premjeros gruodžio 4 d. Chicagoje, McCormick Place mažajame teatre. APAČIOJE: "Aukso Žąsis" popremjeriniame priėmime dalyvavo daugiau šimto kviestinių svečių. Iš kairės: Lietuvių Dienų leidėjas A. Skirius, K. Vasiliauskas, A. Visockis, A. Valentinas, V. Vasiliauskienė, J. Bachunas, L. Šimutis, Z. Kevalaitytė-Visockienė ir J. Jasaitis. V. Noreikos nuotrauka

Diena iš dienos

*** B. K. NAUJOKO UŽRAŠAI ***

BUVO ŽADĖTA, -- bet neteséta, ar nesuspėta, ar net ir tyčia, galbūt, atidėta -- pakulti šiaudus apie vyriausios vadovybės ir pašalinių užsimojimų santykį Lietuvos laisvės bylos gynime. Tas pažadas bus išsprukęs ryšium su bandymais geriau išsiaiškinti tada dar tik pradėtos organizuoti lapkričio 13 dienos manifestacijos prasmę.

Dabar manifestacija -- tas ryškiausias šių metų pašalinis, atseit, ne vyriausios vadovybės sumanytas užsimojimas -- jau praeity. Praeity ir pačios vyriausios vadovybės apyskaitinis apsisvarstymas -- Vliko seimas. Pabiro grūdų ir grūdelių, pelų ir ašakų: kult nebereikia, -- tik semt ir vėtyt. Matyt ir užrašyt. Ir ne viską urmu, o po saują ar vėtyklę.

***

Prieš 50 metų (gal sukaktuves surengt?), dėl karo pralaužtos spragos mokyklų veikime susidarius prailgintoms atostogoms, skaičiau (tarp kita ko) Lermontovo raštų rinkinį. Labiausiai įsiminė rinkinio įvade pacituotas Lermontovo įrašas į vienos nelabai pagrįstai į gražuoles pretendavusios damos albumą. Žvilgterėjęs į spalvingo komplimento užsiprašančion šypsenon albumą įvyniojusią damą (Satyro šelmiškai pašnibždėtas), Lermontovas užrašęs: "Tri Graciji sčitalis' v drievnem mire. Rodilis' Vy -- vsio tri, a ne četyre"... (Maždaug: "Senovės pasauly trys buvo Gracijos. Užgimėt Jūs -- vis trys, o ne keturios").

Kaip tu čia žmogus neprisiminsi tų eilučių, kai apsijungusio, apsikonsolidavusio Vliko seime visi šypsosi didžiai patenkinti akivaizdoj fakto, kad čia taip gražiai vieningai ir nepaprastai taikingai svarsto veiklos vadovavimo reikalus jau visų penkiolikos (dàugiau nerasta!) partijų -- kaip sakoma, politinių-rezistencinių sambūrių -- atstovai ir kalba apie... šalia Vliko sumanytus ir įvykdytus darbus, kuriuos ši vyriausioji vadovybė pradžioj neentuziastingai, paskui palankiai stebėjusi ir jų vykdytojams patarinėjusi, bet jiems nevadovavusi, nes jie buvę patys savo sumanytų užsimojimų vykdymo vadovai.

Seimo dienotvarkėj buvo skirta laiko ir sveikinimams. Tai lyg pereito šimtmečio damų (ir šio šimtmečio pradžios moksleivių) albumas komplimentams rinkti. Sveikinimai buvo mandagūs ir vietomis šabloniškai sentimentalūs, o kaikurie net ir didžiai egzaltuota kalba kėlė padrąsinimus. Tik jeigu toks Lermontovas būtų buvęs pakviestas sveikinti, tai, ko gera, gal būtų žvilgterėjęs į seimą kaip į aną klasikinėms gracijoms neprilygusią damą ir taręs: "Dvidešimt metų ieškojot vienybės ir konsolidacijos. O apsijungėt -- ir vėl iš šalies dygsta manifestacijos"...

GREETINGS and BEST WISHES
LAMAR'S RESTAURANT
FOOD AT ITS FINEST AT MODERN PRICES
1515 Euclid Ave. 861-2228
1106 Euclid Ave. PR 1-8898

BEST WISHES
To All the Lithuanian People
THE EXCELSIOR VARNISH WORKS INCORPORATED
1228 West 74th Street

GREETINGS and BEST WISHES
To All the Lithuanian People
KNIFIC INSURANCE
INSURANCE OF ALL TYPES
820 EAST 185th ST. Call IV 1-7540

GREETINGS and BEST WISHES
HARVEY'S GULF SERVICE STATION
6602 Superior Avenue 361-9713
OPEN ON SUNDAY FROM 8 A. M. TO 3 P. M.

GREETINGS and BEST WISHES
TRIO MACHINE & MANUFACTURING CO.
35700 Vine St. WI 2-3520
WILLOUGHBY, OHIO

GREETINGS and BEST WISHES
SURPLUS VALUE CENTER
13107 ST. CLAIR AVE. UL 1-5116

ŠPIONAŽO TINKLE (7)

Negali išsilaisvinti iš pinklių...

Per paskutinįjį pasimatymą su gen. Lemenovu, Wennerstroem gavo instrukcijas į ką daugiausiai kreipti dėmesio. Jis turėjo sekti viską kas liečia aviaciją, bombonešių taikiklius, foto aparatus, raketas, robotus. Jis turėjo sekti miniatiūrinių elektronikos aparatų progresą, radarus ir radiją. Visa tai buvo išdėstyta penkiems metams, kuriuos turėjo praleisti Washingtone. Aišku, jis galėjo būti paprašytas sužinoti ir naujų dalykų.

Viso to tikslas buvo "sutaupyti" sovietų technikams laiką, kad su "nesavanoriška" amerikiečių pagalba, jiems nereiktų gaišti prie šių išradimų. Reikėjo smulkių planų, pagal kuriuos sovietai galėtų gaminti savo fabrikuose. Dažniausiai visi tie dalykai buvo slapti. Bet įmonių durys buvo atviros pulk. Wennerstroemui, patikimo krašto atstovui ir galimam pirkėjui.

Užpirkimo biuras, kurio viršininku buvo gen. Jacobson, buvo greta Wennerstroem biuro. Jacobson jam davė patarimą kaip prisigretinti prie amerikiečių pramoninkų.

-- Su savim imkit savo žmoną, -- patarė jis. -- Tas Amerikoje sukelia visai kitą pasitikėjimą negu Švedijoje. Susikuria dvigubas kontaktas ir jei moterys tarpusavy sutaria, tai rezultatas būna geras ir tas padeda vyrams susitarti. Reikia stengtis užmegsti familiarius ryšius su įmonėi vadovaujančiais asmenimis. Tas veda į pasisekimą.

Kartą Wennerstroemui teko vizituoti didelį fabriką. Direktorius jį pakvietė po pietų maudytis savo rezidencijos maudykléje. Po to jam visos įmonės durys liko atviros...

Wennerstroem turėjo gabumus greitai pasidaryti bičiuliu ir iš to jis turėjo didelės naudos. Jis nesigailėdavo inžinieriams pasakyti komplimentų ir tie viską jam rodydavo, ką patys žinodavo. Jis mokėjo gerai prisistatyti. Kai geriau susipažindavo su informacijos davėju, pasiskųsdavo, kad turįs mažai laiko, bet užtenkamai kreditų. Jei kas padės jam išspręsti problemą, kuri jam pavesta, jis atsilygins. Ir nuo to dažniausiai niekas neatsisakydavo.

Wennerstreom sovietams parūpindavo įvairių aparatų planus, schemas, brošiūras, instrukcijas. Jas jis perfotografuodavo ambasados laboratorijoje, naudodamas specialius filmus, kuriuos gaudavo iš ryšininko. Tų filmų ypatybė tokia, kad juos negalima išaiškinti normaliais chemikalais. Jei kas bandytų išaiškinti, viskas dingtų.

Kai jo padėjėjas kapitonas Boheman kartą nustebo, kad Wennerstroem domisi strategine aviacija, kai švedams labiau rūpėjo taktinė aviacija, jis atsakė, kad tos informacijos jam reikalingos knygai, kurią jis rašąs. Toks paaiškinimas tada liko patenkinamu ir tik vėliau, kada švedų organai sužinojo apie šį įvykį, nepažiūrėjo taip nekaltai.

Dalį medžiagos, kuri sovietams buvo įdomi, Wennerstroem gaudavo dirbdamas švedams ir informacijas nukopijuodavo.

Bet buvo sričių, kur sovietai nereikalavo rinkti žinių, tai atominių ginklų sritis, nes matyti jie gaudavo per kitus savo agentus. Taip pat jo nepraše žinių apie biologinius ir cheminius ginklus. Kartą jis davė žinių apie amerikiečių operacinę aviaciją, bet ryšininkas jam tuoj pasakė, kad toj srity jie yra geriau informuoti.

Kitą kartą jis turėjo skubiai patikrinti gandus apie galimą greitą karą. Maskva buvo gavusi informacijas, kad Amerika ruošiasi pulti Sovietiją. Sovietų žvalgyba buvo užaliarmuota ir Wennerstroem gavo misiją skubiai ištirti.

Šiai problemai išspręsti, vėliau aiškino Wennerstroem, radęs paprasčiausį būdą. Jei Amerika tikrai ruošiasi staigiam karui, tai Pentagone turėtų būti įtempta nuotaika ir viršininkai turėjo būti užsiėmę. Jis gi turėjo gerus kontaktus Pentagone ir galėjo praeidamas paklausti sekretorės, ar toks generolas ar pulkininkas yra laisvas ir ar negalėtų jo priimti. Jo vizitas pas visus tuos asmenis parodė, kad jie nėra labai užimti ir visur buvo priimtas be sunkumų. Nė vienas jų neskubėjo ir nebuvo susijaudinęs. Tą pačią dieną po pietų per savo ryšininką pranešė, kad gandas apie amerikiečių ruošiamą puolimą yra klaidingas. Vėliau sužinojo, kad ir kitų sovietų agentų raportai buvo panašūs.

Šis būdas kontroliuoti gandus apie karą yra charakteringas ir galima stebėtis išradinumu, kaip jis buvo atliktas.

Vizituodamas Pentagone viršininkus Wennerstroem nepapildė nieko draudžiamo. Jis neištarė nė žodžio, kas būtų reiškę išdavystę. Bet faktas, kad jis nuslėpė tikrąją priežastį savo vizito, rodo, kad jis elgėsi kaip šnipas.

***

Wennerstroem buvimas Washingtone artėjo prie galo ir puikiai vaidino dvigubą rolę: visiems pažįstamo švedų aviacijos attache, ir kitą mažai kam žinomą vaidmenį, tai sovietų šnipo. Iš švedų niekas neįtarė jį šnipinėjant sovietams. Juo pasitikėjo ir amerikiečiai. Allen W. Dulles, buvęs Amerikos žvalgybos viršininkas, apie jį parašė labai gerą raportą ir atsisveikinant jam buvo įteiktas JAV medalis.

Išvykus iš Washingtono jam dar buvo likę tarnauti puspenktų metų iki pensijos ir jis nežinojo, kaip toliau tęs savo dvigubą tarnybą. Stockholme jo viršininkai galvojo, kad jis neturįs užimti jokios vietos didžiuose aviacijos daliniuose. Jam buvo pasiūlyta pasirinkti: užbaigti karjerą Londone, kaip aviacijos attache, pasidaryti naujai įsteigtos švedų aviacijos žvalgybos viršininku, arba būti paskirtu prie krašto apsaugos ministerijos aviacijos departamento viršininku.

Weenerstroem pasirinko paskutiniąją vietą ir jo viršininkai tai laikė normaliu reiškiniu. 1957 m. balandžio m. krašto apsaugos ministeris Sven Andersson jį patvirtino naujose pareigose. Šio departamento uždavinys buvo bendri kariniai reikalai ir, be to, jo žinioje buvo sekimas Švedijoje reziduojančių užsienio karinių attache.

Aviacijos, laivyno ir armijos departamentams vadovauja generolas ar admirolas, ir aviacijos departamento viršininkas yra tiesioginiai atsakomingas prieš jį, kad visi įsakymai, liečią aviaciją būtų išpildyti. Bet yra tarnybos, kurios domina visus tris departamentus. Wennerstroemui buvo paskirta dar rūpintis atominiais ginklais ir robotais. Kitaip sakant, Wennerstroemui buvo pavestos pačios svarbiausios krašto apsaugos ministerijoje pareigos, tad visai suprantama, kad jam visur buvo atviros durys prie švedų krašto gynimo paslapčių.

Kodėl Wennerstroem pasirinko šį postą? Šnipinėti NATO tam nebuvo ideali vieta. Jis tai būtų daug geriau atlikęs būdamas Londone. Bet gal būt jis galvojo, kad apleidžiant Washingtoną pasibaigs jo tarnyba. Savo valia jis pasidaré šnipu ir galvojo, kad savo valia galės pasitraukti. Wennerstroem aiškino teisme, kad šį postą pasirinko tam, kad jam būtų lengviau apsispręsti pasitraukti, kai sovietai prašys šnipinėti Švediją. Bet to negalėjo padaryti, nes sovietai pradėjo šantažuoti ir 1959 m. rudenį jis jiems perdavė Švedijos krašto gynybos paslaptis.

Mažas incidentas įvyko 1958 m. kuris kiek praskleidė paslapties uždangą.

Tuo metu Švediją vizitavo sovietų karinė misija. Jai išvykus, švedų karininkai, kurie rūpinosi misija, susirinko posėdžiui. Staiga Wennerstroem pradėjo rėkti ant vieno savo draugų, tokio pat laipsnio karininko, kam jis išsiuntęs rusus pirma klase lėktuvu. Tas sukėlė nustebimą dalyvių tarpe. Palengva apie šį įvykį žinia pasiekė švedų saugumo kriminalinio skyriaus komisaro Otto Danielsson ausis.

Jo policinis instinktas tuojau pabudo: "Šitas žmogus yra patekęs į sovietų pinkles ir negali iš jų pabėgti. Jo nervinis įtempimas toks didelis, kada maža kibirkštis sukelia audrą".

Panašus incidentas pasikartojo kitą kartą, kai švedų ambasadorė Sohlman kalbėjo su Wennerstroem, šis pradėjo rusus keikti, jog jai net nejauku pasidarė. Bet ji neturėjo policinio pojūčio kaip Danielsson.

Galima manyti, kad Wennerstroem, sugrįžęs Stockholman, pasijuto nebegalįs ištrukti iš sovietų pinklių. Lemenov jį spaudė, reikalaudamas pirmos rūšies informaciju, kokių jis buvo davęs būdamas Washingtone.

(Bus daugiau)

DIRVA
The Lithuanian Newspaper
Established 1915
6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103
Telephone: 431-6344.
Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.
Published tri-weekly except Holidays and semi-weekly in July and August by American Lithuanian Press Radio Ass'n. VILTIS, Inc. (Non-profit).
Subscription per year $11.00. Single copy 10 cents.
Editor-in-chief Jonas Čiuberkis.
Prenumerata metams $11.00, pusei metų $6.00. Dirva išeina: tris kartus į savaitę, išskyrus šventes ir du kartus liepos ir rugpiūčio mėnesiais.
Redaguoja:
Jonas Čiuberkis ir Vytautas Gedgaudas
Redakcinė kolegija: P. Bastys, E. Čekienė, A. Laikūnas, R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

GREETINGS and BEST WISHES
To All the Lithuanian People
ARROW EXTERMINATING
CITY PEST CONTROL CO.
5455 Broadview Rd. SH 1-3995

PETKUS
LAIDOJIMO ĮSTAIGA
MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6
CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9
TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS

VIEŠĖDAMI CHICAGOJE PIRKITE NAUJOJE MODERNIOJE
PARAMA-
MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĖJE
2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332
Savininkai: J. Janušaitis ir J. Mažeika
ČIA GERIMUS PIRKSITE TIKRAI PIGIAI! TIK KELETAS PAVYZDŽIŲ
1. Import. German VSOP Brandy .... 5th — 4.98
2. Krupnikas — Honey punch ..... 5th — 3.69
3. Napoleon Imp. French Brandy .... 5th — 3.35
4. Cream De Banana Liqueur ..... 5th — 3.19
5. Chianti Imp. Wine ..... Full Q. — 0.98
6. Imp. German Wines (May Wine, Liebfm.) ..... 5th — 0.98
7. Imp. German Zeller Schwarze Katz ..... 5th — 1.29
Be to, didžiausias pasirinkimas importuotų maisto produktų iš viso pasaulio kraštų.

Kur nors, kas nors yra netvarkoje

ALT Clevelando skyrius, vadovaujamas energingo, jauno inž. K. A. Pautieniaus ir jam uoliai talkininkaujančios valdybos, buvo išvystęs gyvą, beveik atkaklią politinę veiklą, susilaukęs atgarsių aukštuose JAV politiniuose sluoksniuose. Tai vienas iš tų ALT skyrių, kuris nesitenkina Vasario 16 minėjimo surengimu ir rinkliava, bet aktyviai jungiasi į Lietuvos laisvinimo darbą, taip suprasdamas ir taip užsibrėžęs savo veiklos prasmę.

ALT Clevelando skyriaus veiklos pranešimas skamba išsamiau ir būdingiau, nei ALT Centro pranešimai, todėl ties juo kiek ir sustosime.

1964 m. birž. mėn. 1 d. JAV ir Sovietų Sąjunga pasirašė konsularinės tarnybos praplėtimo sutartį, tuo suteikdamos teisę įsteigti kelis naujus konsulatus, vienai kitos ribose. Vyriausybė numatė pateikti šią sutartį JAV Senato tvirtinimui pereitų metų liepos mėn., bet dėl susidariusios opozicijos nenorėjo erzinti rytų europiečių kilmės ir kitus antikomunistiniai nusistačiusius piliečius ir atidėjo jos pristatymą iki lapkričio mėn. rinkimų.

Numatydamas pavojų Lietuvos įstaigų tęstinumui ir didėjančią galimybę Pabaltijo okupacijos pripažinimui, Clevelando ALT protestavo prieš šią sutartį ir ragino JAV Senato Užsienio Reikalų Komitetą neprileisti jos prie Senato tvirtinimo. Protestai buvo motyvuojami tuo, kad sutartis yra kenksminga JAV saugumui ir kad ji leis komunistams padauginti savo šnipų bei sabotažininkų eiles JAV-ėse, kurie po diplomatinės neliečiamybės priedanga vykdys priešvalstybinius veiksmus.

Patyręs, kad komiteto dauguma yra palanki šiai sutarčiai, skyrius kreipėsi į pavienius senatorius, prašant juos balsuoti prieš jos ratifikaciją. Su šia Clevlando pozicija iš pradžių sutiko 18 senatorių ir pasibaigus 89-to Kongreso pirmajai sesijai, šis skaičius pašoko iki 29 JAV Senato narių, kurie pareiškė kad jie balsuos prieš šią sutartį.

Sutarties priešininkų tarpe turime pačius didžiausius antikomunistus, kaip sen. Hickenlooper, Lausche, Mundt, Thurmond ir eilę kitų.

Sutartį rėmė ir su ALT nesutiko 47 senatoriai, ypatingai demokratų partijos šulai ir liberalai kaip sen. Fulbright, Mansfield, Morse, Young ir dauguma šiaurinių valstybių senatorių.

Viduryje stovi 24 senatoriai, kurie galutinai nulems šios sutarties eigą. Kai kurie iš jų yra pasisakę neaiškiai, o kiti tyli iki sutarties nagrinėjimo Senato pilnaties susirinkime.

1965 m. sausio mėn. Clevelando skyrius painformavo ALT valdybą apie vedamą akciją prieš šią sutartį, bet negavęs jokio atsakymo, užėmė griežtą poziciją šiuo klausimu ir kaltindamas Valstybės Departamentą pataikavimu komunistams, prašo visus senatorius priešintis ir visais būdais kliudyti jos tolimesnę eigą. Iki 1965 m. liepos mėn. Clevelando skyrius išgavo 7 senatorių pažadus pradėti filibuster (neribotas kalbas su tikslu numarinti visą reikalą) kaip tik prasidės debatai.

Po 14 mėnesių trukusio atidėliojimo, š.m. rugpiūčio mėn. 3 d., JAV Senato Užsienio Reikalų Komitetas, Valstybės Sekretoriui Dean Rusk asmeniniai agituojant už jos pravedimą, užgyrė šią sutartį ir paruošė ją Senato pristatymui. Nors nepilname komiteto posėdyje, šiam nutarimui pasipriešino tik sen. Hickenlooper, neoficialūs daviniai rodo, kad iš 19 komiteto narių tik 12 parems šią sutartį, 6 priešinsis ir vienas lieka neaiškiu.

Atmesti ar bent nuvilkinti šios sutarties tvirtinimą JAV Senate yra reikalinga turėti 34 balsus (virš vieno trečdalio). Nors dabartiniu metu tiek neturima, bet Vyriausybė taip pat nėra tikra jos pravedimu ir prisibijodama ištęstų debatų ir galimo pralaimėjimo, nusileido Senato daugumos vado sen. Mansfield sprendimui atidėti sutarties tvirtinimą iki 89-to Kongreso antrosios sesijos (1966 m.).

Padėtį gelbsti trečia grupė -- tie kurie nėra aiškiai pasisakę už ar prieš, bet jie neremia Senato vadovybę atsisakydami balsuoti už cloture (diskusijų uždarymas ir statymas balsavimui). Kadangi sutarties priešininkų grasinimai pradėti filibuster laikinai sustabdytų visas kitas Senato funkcijas, jų tarpe Prezidento manymu svarbių įstatymų pravedimą, Senato vadovybė, taktiniais sumetimais atidėjo sutarties pristatymą 1966 m. žiemai, kada bus žymiai palankesnės sąlygos jos pravedimui, nes ateinančių metų darbotvarkė nėra taip perkrauta ir ilgos diskusijos per daug nepakenks Prezidento "Great Society" programai.

Kadangi šios sutarties atmetimas reikštų didoką smūgį Prezidento prestižui, jo šalininkai dės visas pastangas, kad ji būtų pravesta 1966 metų pradžioje.

Nors Vyriausybės ir daugumos partijos vadovybės spaudimai gali paveikti kelis sutarties priešininkus ir sumažinti jų skaičių, tuo pačiu laiku iš kitos pusės į talką ateina FBI direktorius Hoover, Amerikos Legijonas, Užsienio Karų Veteranų Sąjunga ir visa eilė antikomunistinių organizacijų, kas duoda pagrindą tikėti, kad reikalas nėra pralaimėtas ir sutarties atmetimas yra labai reali galimybė.

PILIETINIŲ TEISIŲ SĄJŪDIS IR KOMUNISTŲ INFILTRACIJA

JAV Kongresui pradėjus svarstyti pilietinių teisių įstatymą, Clevelando ALT pritarė šiai akcijai, bet su tam tikromis rezervacijomis. Pilnai sutikdamas, kad balsavimo ir kitos teisės negali būti paneigtos atsakomingiems piliečiams dėl jų rasės ar tikybos, skyrius pasisakė prieš balso teisę beraščiams ir specialias privilegijas vienai mažumai, kurios buvo numatytos šiame įstatyme.

Pagrindinis šio užsimojimo tikslas buvo ištirti šio sąjūdžio rėmėjų prielankumą Lietuvos bylai ir kiek galima sujungti pilietinių teisių suvaržymus kai kuriose valstybėse su laisvės netekimu rytų Europoje. Taip pat buvo siekiama, kad Kongresas šio įstatymo pravedimo proga priimtų rezoliuciją, smerkiančią visą priespaudą, įskaitant ir tą už JAV teritorinių ribų.

Bendrai paėmus, šis bandymas nepavyko, nes dauguma vyriausybę remiančių Kongreso narių stovėjo už gerus santykius su Sovietais ir nors kai kurie liberalai sutiko su ALT išvedžiojimais (atst. Ashley, Sweeney ir Vanik iš Ohio, Powell iš New York ir dar keli atstovai), bet kiti parodė labai mažą susidomėjimą.

Pereitų metų gruodžio mėn. skyrius atkreipė dėmesį, kad į pilietinių teisių sąjūdį labai greitu tempu jungiasi didelis prokomunistinių veikėjų skaičius. Netrukus buvo perspėta visa eilė valstybės pareigūnų ir JAV Kongreso narių, kad jie laiku apsisaugotų ir darydami tam tikras nuolaidas neutralizuotų ar bent bandytų sumažinti komunistų įtaką negrų tarpe. Iš gautų atsakymų galima spręsti, kad daugelis politikų yra labai giliai susirūpinę komunizmo grėsme jų pačių vietovėms ir pradeda suprasti Lietuvos padėtį. Į ALT perspėjimus atsiliepė 8 gubernatoriai, 11 JAV senatorių 69 atstovai ir eilė kitų pareigūnų. Atsakymai buvo labai palankūs, bet tam tikrais sumetimais yra neskelbtini.

Įvertindami Clevelando lietuvių pastangas, Alabama ir Louisiana valstybių gubernatoriai, š. m. sausio mėn. 29 d. išleido proklamacijas Lietuvos nepriklausomybės šventės proga ir ragino savo piliečius paminėti šią sukaktį. Šalia šių pirmųjų pietinių valstybių proklamacijų, gavome 43 JAV Kongreso narių pažadus paremti Pabaltijo rezoliucijas ir 29 kongresmanų pritarimą dėti pastangas, kad Atstovų Rūmai įsteigtų Pavergtų Tautų Komitetą.

JAV ATSTOVŲ RŪMŲ PRIEŠAMERIKINĖS VEIKLOS KOMITETAS

Nuo pat Priešamerikinės Veiklos Komiteto įsteigimo, prokomunistai ir jų simpatikai dėjo dideles pastangas jį panaikinti, tuo susilpninant komunistų ir kitų priešvalstybinių gaivalų tyrinėjimus. Susirenkant 89-am Kongresui, Amerikos spaudoje pasipylė daug pareiškimų ir reikalavimų užbaigti vadinamą "raganų medžioklę" ir liautis persekioti komunistus, kurie irgi turi tam tikras konstitucines teises. Šimtai organizacijų ir komitetų dėjo puslapio dydžio skelbimus ir užplūdo Kongreso narius tūkstančiais laiškų ir telegramų reikalaudami komiteto panaikinimo.

Š.m. sausio mėn. 4 d. komunistų simpatikai ir kiti suklaidinti atstovai įnešė visą eilę rezoliucijų, reikalaujančių JAV Atstovų Rūmų pertvarkymo ir minėto komiteto panaikinimo. Tą pačią dieną Clevelando ALT su telegramomis ragino Rules Committee narius sulaikyti šias rezoliucijas ir neperduoti Atstovų Rūmų svarstymui.

Š.m. sausio mėn. 10 d., Clevelando ALT organizacijų atstovų susirinkimas vienbalsiai priėmė griežto turinio rezoliuciją, besąlyginiai remiančią šį komitetą ir užgiriančią jo darbus. Šioje rezoliucijoje buvo pareikšta, kad komiteto tęstinumas yra būtinas Amerikos saugumui, kad negalima duoti laisvų rankų tiems, kurie siekia Amerikos sunaikinimo ir ragino visus JAV atstovus iš Ohio palaikyti komitetą. Vėliau rezoliucijos nuorašai buvo pasiųsti ir kitų valstijų kongresmanams.

Daugelis Clevelando amerikiečių organizacijų, įskaitant ir Clevelando Miesto Tarybą, priėmė panašias rezoliucijas ir parėmė šią akciją. Komiteto šalininkai atrėmė visus puolimus bei bandymus atimti jam skiriamus finansus ir žymia balsų persvara Atstovų Rūmų susirinkime užtikrino savo tolimesnę veiklą.

Š.m. sausio mėn. 25 d. Priešamerikinės Veiklos Komitetas pareiškė padėką Clevelando ALT ir pažadėjo tęsti savo veiklą. Šalia komiteto padėkos (per atst. Ashbrook, R.Phio) 97 atstovai išreiškė didelį pasitenkinimą ALT akcija.

REZOLIUCIJOS PABALTIJO KLAUSIMU

Reaguodamas į įvairius politinius klausimus ir dažnai primindamas, kad Pabaltijo valstybių okupacijos neteisėtumas turi būti iškeltas viešumon ir svarstomas tarptautiniuose forumuose, Clevelando ALT rado didelį prielankumą Lietuvos bylai. Turėdamas virš 80 JAV atstovų ir kelių senatorių pažadus paremti rezoliuciją, raginančią Vyriausybę iškelti šį klausimą Jungtinėse Tautose, š.m. vasario mėn. skyrius pranešė ALT vadovybei, kad jis pradeda rimtai klibinti Pabaltijo rezoliucijas.

Skyrius trumpai išdėstė veiklos planą, pagal kurį nepriside dama prie rezoliucijų skaičiaus dauginimo, bet bandoma išgauti žymios JAV Kongreso narių dalies pritarimą pagrindiniams rezoliucijos bruožams ir tik tada prašyti savo šalininkus įnešti vieną rezoliuciją, kurią paremtų keli šimtai kongresmanų.

Negavęs aiškių nurodymų, skyrius dirbo savarankiškai ir nieko neskelbė iki š.m. birž. mėn. 6 d., kada valdyba painformavo Clevelando organizacijų atstovų susirinkimą, kad rezoliucija Atstovų Rūmuose yra jau beveik praėjusi ir jos formalus priėmimas beliko tik trumpu laiko klausimu.

Nors skyrius nepalaikė jokių ryšių su kitomis organizacijomis, kurios veikė JAV Kongrese, bet jis rado Rezoliucijoms Remti Komiteto akcijos žymes daugelio didžiųjų valstybių kongresmanų tarpe (ypatingai California, Illinois, New Jersey, New York ir kt.). Tuo pačiu laiku nebuvo galima pastebėti kitų grupių veiklos lietuvių negyvenamose valstybėse (Alabama, Georgia, Minnesota, South Carolina, Texas, Utha, Virginia ir kitur).

UŽSIENIO POLITIKA

Š.m. vasario mėn. gale ir kovo pradžioje pradėjo atrodyti, kad JAV Vyriausybė pradeda aktyviau priešintis tolimesniam komunizmo plitimui, o kai kurie JAV Kongreso nariai vis garsiau priešta rauti šiai laikysenai.

Niekuo nedelsiant, skyrius pradėjo agituoti už Prezidento politiką tolimuose rytuose ir Dominikonų Respublikoje ir ragino Kongreso narius paremti jo užsimojimus. Buvo aiškinama, kad jau vėlyvas laikas liautis pataikauti komunistams, taip kaip buvo daroma anksčiau.

Nors dauguma pritarė, bet taip pat buvo susilaukta ir priešingumo iš abiejų kraštutiniųjų sparnų. Liberalai, kaip sen. Fulbright, Morse, Young ir kiti, buvo nepatenkinti JAV įsikišimu į kitų reikalus, o dešinieji respublikonai vadina tą visą akciją laikinu blefu ir propagan da. Iš pat pradžių į šį reikalą skeptiškai žiūrėjo respublikonų vadovybė Atstovų Rūmuose ir reikalavo žymiai griežtesnės akcijos, bet vėliau beveik pilnai sutiko, kad tai yra gera pradžia. Jų tarpe buvo mažumos vadas atst. Ford ir jo padėjėjas Laird.

Su šiuo buvo siekiama paremti Prezidentą kaip tik jis nusigręžė nuo ilgai vyravusios komunistams pataikaujančios linijos ir tuo užsitraukė daugumos pataikūnų pyktį.

LIETUVOS OKUPACIJOS MINĖJIMAS IR REZOLIUCIJOS

Š.m. balandžio ir gegužės mėn. Cleveland ALT aiškino Kongreso nariams, kad JAV turi moralinę pareigą viešai paminėti Pabaltijo laisvės netekimą ir pasmerkti komunistų rengiamus "Pabaltijo valstybių išlaisvinimo iš kapitalistinės vergijos 25-ų metų sukakties minėjimus". Skyrius motyvavo, kad šie minėjimai yra nukreipti ne tik prieš Lietuvos nepriklausomybę, bet visa Kremliaus demagogija yra taikoma laisvajam pasauliui, įskaitant JAV "imperialistus". Skyrius dėjo visas pastangas, kad Kongresas surengtų viešą minėjimą ir jo metu su atatinkama rezoliucija ar kitu viešu pareiškimu atremtų Sovietų propagandą.

Pritarimas buvo didelis, bet abiejų partijų Kongreso vadovybės laikėsi labai rezervuotai, nes nenorėjo įžeisti Sovietų Sąjungą ir tokiu "neatsakomingu veiksmu" gadinti gerus santykius su jos vyriausybe. Labai ilga eilė pavergtų tautų užtarėjų nesutiko su savo partijų vadovybėmis ir jų nuolatinio spaudimo dėka, Atstovų Rūmų prm., McCormack, birželio 8 d. nusileido jų pageidavimams ir įtraukė minėjmą į birželio 14 d. darbotvarkę. Šalia mūsų nuolatinių rėmėjų, daug pasidarbavo atst. Buchanan-Ala., Cabell-Tex., Gathings - Ark., Hays-Ohio, Mize-Kans., Watson-So.Carol. ir eilė kitų neseniai prisidėjusių prie Pabaltijo bylos.

Gegužės mėn. pradžioje Kongresas pradėjo plačiau tirti antizemitizmą Sovietų Sąjungoje ir satelitinėse valstybėse. Šių tyrimų pasekmėje, JAV Atstovų Rūmų užsienio Reikalų Komitetas ir jo Europos Pakomitetas pravedė apklausinėjimus apie kitų tautinių mažumų ir tikybų persekiojimą Sovietų pavergtuose kraštuose ir palaipsniui priėjo prie politinės padėties tyrimų Pabaltijo valstybės.

Pasibaigus antisemitizmo tyrimams, Europos Pakomitetas š. m. gegužės mėn. 11 ir 12 d. pranešė, kad įvyks apklausinėjimai Pabaltijo klausimu.

Š.m. gegužės mėn. 14 d. Clevelando ALT pakartotinai kreipėsi į savo šalininkus abejuose Kongreso Rūmuose ir prašė juos ištirti galimybę siūlyti vieną iš esamų rezoliucijų Atstovų Rūmų ir Senato susirinkimuose birželio 15 d. Tą pačią dieną atėjo žinia apie įvykstančius Europos Pakomiteto apklausinėjimus. ALT skyrius nustūmė visus kitus reikalus į šalį ir pradėjo plačią agitaciją Kongrese, kuri su labai trumpomis pertraukomis tęsėsi iki 89-to Kongreso pirmosios sesijos galo (spalio mėn.). Šiame laikotarpyje skyrius parašė 2863 laiškus Kongreso nariams ir palaikė artimus ryšius su visa eile senatorių bei atstovų.

Toliau paduodame svarbesnius įvykius, liečiančius Lietuvos bylą JAV Kongrese ir Clevelando reakciją į jų eigą.

Gegužes 17-18 d.d. JAV Atstovų Rūmų Europos Pakomitetas praveda apklausinėjimus. Pirmą dieną: "Padėtis Pabaltijo Valstybėse" ir antrą dieną: "Padėtis tam tikrose Rytų Europos Valstybėse". Pranešimus padaro 20 kongresmanų - rezoliucijų autoriai, VLIK pirm. V. Sidzikauskas, Pavergtų Europos Tautų gener. sekr. B. Coste ir eilė paremiančių liudininkų. Raštu įteikiamas ALT pirm. L. Šimučio memorandumas apie Lietuvos okupaciją. Eilė kongresmanų susidaro įspūdį, kad padėtis nėra tokia bloga, kaip jie anksčiau įsivaizdavo.

Gegužės 18 d. Europos Pakomitetas, savo uždarame posėdyje svarsto esamas Pabaltijo rezoliucijas. Paaiškėja, kad tik kelios iš jų yra priimtinos Valstybės Departamentui ir kad griežtesnės rezoliucijos patvirtinimas pastatytų Vyriausybę į nepatogią padėtį. Dauguma remia kongr. Monagan antrąją rezoliuciją (Nr. 416), jis pats atsiriboja nuo savo pirmosios (Nr. 99). Keli Pakomiteto nariai stovi už kiek aiškesnę ir griežtesnės formos rezoliuciją. Posėdis negali prieiti prie nutarimo ir nutraukiamas.

Gegužės 19 d. Paaiškėja Vyriausybės susidomėjimas šiuo rezoliucijos klausimu. Europos Pakomitetas antrą kartą svarsto rezoliucijas ir priima House Concurrent Resolution Nr. 416. Tą pačią dieną rezoliucija perduodama visam Užsienio Reikalų Komitetui.

Gegužės 20 d. Užsienio Reikalų Komiteto pirm. Kongr. Morgan perduoda rezoliuciją Valstybės Departamentui ir prašo jo pastabų dėl tolimesnės eigos.

Gegužės 21 d. Clevelando ALT valdyba priima viešą atsišaukimą į amerikiečių visuomenę. Atsišaukimas labai artimai seka ALT šalininkų projektuojamą rezoliuciją, kuri reikalauja komunistinio kolonializmo galo ir ragina vyriausybę iškelti Pabaltijo okupacijos neteisėtumą Jungtinėse Tautose ir reikalauti Sovietų pašalinimo iš Lietuvos, Latvijos ir Estijos. Po posėdžio atsišaukimas dar diskutuojamas su kongr. Feighan (D-Ohio), kuris įneša vieną pastabą.

Gegužės 27 - birželio 4 d. Skyriaus valdyba prisiunčia atsišaukimo projektą su trumpu memorandumu ir juos pristatančiu laišku visiems 534 abiejų JAV Kongreso Rūmų nariams ir prašo juos pasirašyti po šiuo projektu.

Birželio 1 d. Valstybės Sekretoriaus padėjėjas Kongreso reikalams, Douglas MacArthur II, praneša Užsienio Reikalų Komiteto pirm. kongr. Morgan, kad rezoliucija yra priimtina JAV vyriausybei.

Birželio 4 d. Visa eilė JAV Kongreso narių siūlo įtraukti Pabaltijo valstybių okupacijos minėjimą į Senato ir Atstovų Rūmų darbotvarkes.

Birželio 6 d. Iš gautų atsakymų, skyrius daro sekančias išvadas ir referuoja jas Clevelando ALT atstovų susirinkimui:

a. Atsišaukimas per griežtas -- tik maža dalis sutinka pasirašyti, kai kurie supranta, kad siekiama karo paskelbimo.

b. JAV Atstovų Rūmuose galima tikėtis virš 200 balsų už vidutinio turinio rezoliuciją ir be Komiteto pritarimo. Su jo tvirtinimu, reikalas laimėtas.

c. Rezoliucijos pravedimas Atstovų Rūmuose beliko tik laiko klausimu, bet Senate padėtis yra žymiai sunkesnė ir pareikalaus dar daug darbo.

d. Skyrius kelis kartus painformavo ALT valdybą apie vedamą akciją, bet iki šio laiko visi pranešimai buvo ignoruojami. Valdyba supranta, kad ALT vadovybė palieka šį reikalą Clevelando skyriaus nuožiūrai.

Birželio 8 d. Kongr. Philbin (Mass.) pristato Clevelando ALT atsišaukimą JAV Atstovų Rūmų susirinkime ir pareiškia viltį, kad "mūsų Vyriausybė ves tokią pavergtų tautų išlaisvinimo programą kokia yra nurodyta šiuose pareiškimuose..."

Birželio 9 d. Kongr. Derwinski (Illinois) praneša, kad minėjimas Atstovų Rūmuose įvyks birželio 14 d.

Birželio 11 d. Ateina žinios, kad silpna rezoliucija eina prie Užsienio Reikalų Komiteto tvirtinimo ir kad Valstybės Departamentas nori kuo greičiau pravesti šią rezoliuciją ir tuo "užkišti jų rėmėjų gerkles". (Iki šio laiko kai kurie atstovai manė, kad bus galima numanevruoti kongr. Monagan rezoliuciją ir grąžinti ją komiteto perredagavimui bei sustiprinimui). Clevelando ALT šalininkai nemano, kad pavyks surinkti pakankamai balsų ir siūlyti kitą rezoliuciją visų Atstovų susirinkime. Clevelando skyrius prašo skubios ALT valdybos pagalbos.

Birželio 13 d. Clevelando skyr. pirm. vyksta į Chicagą ir dar kartą prašo ALT pirm. įsikišimo į šį reikalą ir skubios akcijos per visus ALT skyrius bei kitas bendradarbiaujančias organizacijas. ALT valdyba sutinka svarstyti šį reikalą savo sekančiame posėdyje ir pranešti savo nutarimą.

Už kelių savaičių teko skaityti lietuvių spaudoje, kad ALT valdyba nutarė priimti Clevelando pareiškimą dėmesin ir duoti savo sugestijas Clevelando skyr.

Birželio 14 d. Pabaltijo valstybių okupacijos minėjimas abejuose JAV Kongreso Rūmuose. Daugelis Kongreso narių reikalauja konkrečios akcijos Pabaltijo ir kitų pavergtų tautų laisvinimo srityje. Kalbos tęsiasi birž. 15, 16 ir 17 d. Eilė kalbų remiasi Clevelando patiektomis informacijomis. Sen. Lausche perduoda Clevelando ALT memorandumą.

Birželio 17 d. Atstovų Rūmų Užsienio Reikalų Komitetas

(Nukelta į 4 psl.)

PLANINGAS TAUPYMAS

MOKA GERUS DIVIDENDUS!
PRADĖK TAUPYTI ŠIANDIEN!

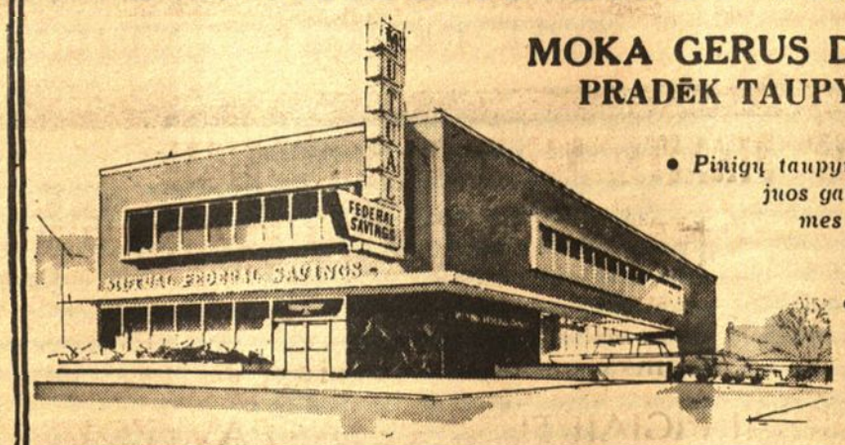

• Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokam visas pašto persiuntimo išlaidas.

• Dabartinis dividendas 4½% išmokamas du kart per metus.

MUTUAL Federal SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO
2212 WEST CERMAK ROAD ■ CHICAGO ■ VI 7-7747
OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4;
Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.

FEDERAL SAVINGS AND LOAN INSURANCE CORPORATION — SAFETY OF YOUR SAVINGS — INSURED UP TO $10,000

JOHN J. KAZANAUSKAS, President

LIETUVOS LIAUDIES MENO PARODA PRIEŠ... 30 METŲ

Šiemet suėjo 30 metų nuo Lietuvos liaudies meno parodos Paryžiuje, kuri įvyko 1935 m. Trocadero Etnografiniame Muziejuje. Tai buvo žymiausias Lietuvos pasirodymas visame atgautos nepriklausomybės laikotarpy. Tos parodos sumanytojas ir vykdytojas buvo Lietuvos P-bės Patarėjas, prof. eslettre dr. Jurgis Baltrušaitis. Jis pakvietė dalyvauti latvius ir estus, suorganizavo milžinišką garbės komitetą iš Prancūzijos, Estijos, Latvijos ir Lietuvos respublikų prezidentų: Albert Lebrun, Pats, Kviesis ir Smetona. Taip pat įėjo komitetan ir užsienių reik. ministeriai: Prancūzijos Lavalis, o Lietuvos Lozoraitis, univ. rektoriai, profesoriai, muziejų direktoriai, akademikai rašytojai etc. To komiteto gen. sekr. buvo Jurgis Baltrušaitis iš Baltų ir Komisaru iš Prancūzijos pusės-Etnografinio muziejaus Europos skyr. vedėja Marie-Anne Cocet.

Šia Baltų liaudies meno paroda buvo atidaryta Paryžiaus Etnografinio muziejaus nauja Europos salė. Atidarymas įvyko labai iškilmingai, dalyvaujant Prancūzijos prezidentui. Muziejus buvo išleidęs 70 pusl. iliustruotą vadovą (Edition Step. Paris, 1935).

Niekas iš užsiniečių nėra taip rimtai, gražiai, nuoširdžiai ir autoritetingai parašęs apie mūsų liaudies meną, kaip pasaulinė asmenybė, Sorbonos meno istorijos prof. Henri Focillon to leidinio įvade (žiūr. vertimą atskirai).

Straipsnius apie Estijos liaudies meną parašė Helmi Kurrik, Latvijos anoniminis ir Lietuvos Jurgis Baltrušaitis. Eksponatams buvo atskiras katalogas. Po parodos eksponatų dalis buvo padovanota muziejui.

Ta didelė paroda, Lietuvoje praėjo nepastebėta, nes tuolaikinis mūsų atstovas nedalyvavo jos atidaryme. Buvo išvykęs iš Paryžiaus ir parodoje pasirodė tik jos uždarymo dieną.

Jurgis Baltrušaitis, kaip tyliai suorganizavo, taip kantriai ir su pasiaukojimu pakėlė visus sunkumus surištus su ta paroda. (al)

Žemiau spausdiname prof. Henri Facillon parašytą įvadą Guide de l'Exposition d' Art Populiare Baltique Estonie - Lettonie - Lituanie, musee d'Etnographie du Trocadero, 1935.

Dėka labai sudėtingų priežasčių šiandien mes įdomaujamės taikiu ir prasmingu įvairių kraštų liaudies menu. Dalinai iš pamėgimo, nes tai yra pastovus dėsnis, kad rafinuota kultūra noriai nukrypsta nuo savo tobulumo, kad atsekti, pagal išviršiniai paprastas, nesudėtingas formas kaikuriuos senovinio žmogaus bruožus bei grubų pėdsaką užmirštos jėgos. Tai yra natūralus šaukimasis į primityvizmą, kuris pažymi visų epochų, atsidavusių laisvės ir eksperimentų aistrai, sambrėškį. Labai greit, tačiau, pastebima, kad tas "paprastumas" yra tik iliuzija, kad žmogus, kuris save vaizdavo tais tolimais praeities paminklais, kruopščiai ir griežtai prisilaiko anų laikų psichologinės bei socialinės struktūros ir papročių. Mūsų pačių sukurtas mitas, vaizduojąs anų laikų lyrinę ir pastoralinę žmoniją suteikia tiems įvykiams mūsų troškimų atspalvį. Norint plačiau ir be jokių savanaudiškų interesų suprasti, reikia atidžiai tirti visus jų įvairumus. Mūsų praeities pažinimas bus nepilnas, jei jis neapims tų ilgai neįvertintų šaltinių, kaip etnografija ir folkloras, lygiai ir mokslas apie liaudies meną, jie mums nušviečia ir apibūdina civilizacijos sritis, kurioms pažinti mes beveik nieko kito neturime, kaip pasakas perduodamas iš lūpų į lūpas, dainas, šokius, keramiką, audinius ir piemenų drožinėjimus.

Ir taip mes pamažu pastebime, kad yra kitas žmogaus veidas ir kitas gyvenimo būdas kaip tas, kurį mes įpratome matyti bibliotekose ir muziejuose. Mes įsisąmoniname, kad yra gyvenimo sritys be mūsų skubos ir neramumo. Pati praeitis mums atsidengia naujoje šviesoje ir būtų galima pasakyti, kad toje pačioje vietoje ir ta pačia akimirka ji susideda iš įvairių sluoksnių. Didžiuliai tautų kraustymaisi, kurie antikinio pasaulio sauléleidyje vykdavo tarp miestų ir blokšdavo klajoklių gentis per negyvenamus ir niekam nepriklausančius plotus, dabar vyksta tarp mūsų milžiniškų miesto bendruomenių ir kaimas yra mūsų, iš seniausių laikų ateinančio, palikimo rinkėjas ir nesikeičiančių tradicijų saugotojas.

Miestas ir kaimas tai nėra tik lygio skirtumas tarpe dviejų tos pačios esmės kultūrų, bet tai du atskiri reiškiniai, beveik du pasauliai. Pasitaiko, aišku, kad miesčioniško meno laužas nukrenta į tą viską surenkantį "jūros dugną", čia dalis sustingsta akademiškų principų suakmenėjime, kita, dėka primitivizmo metamorfozų, tampa mėgėjų paieškomomis "senienomis". Taip Bretanijos procesijose matome priešistoriškai perdirbtas miesto madas šalia niekad nesikeičiančių genčių aprėdalų.

Visai į kitus kraštus mus perkelia Baltijos kraštų vyriausybių ir mūsų tautinio etnografinio Trocadero muziejaus suorganizuota paroda. Į pietų ir vakarų meną gilios įtakos turėjo šiaurės "viduržemio" jūra, tai su lygiais ir smėlėtais, tai giliai uolose iškarpytais krantais. Čia iškilo gyvybingos ir žėrinčios civilizacijos, kaip pav. skandinaviškoji, kuri iki plačiausiai įsibangavusio baroko pratęsė ir ištobulino bronzos amžiaus išsilikusias formas iki pat romaniškojo perijodo. Jau labai senoje gadynėje skandinavų civilizacija turėjo ryšių su graikų-lotynų pasauliu dėka tos gamtos brangenybės suakmenėjusios saulės - gintaro. Kai kurie tų pakrančių gyventojai kalba viena iš seniausių kalbų žemėje. Suremtos tarp teutoniškos Vokietijos, Slavijos ir jūros, trys Baltų tautos išlaikė istorijos bėgyje tam tikrą atkaklią kantrybę, kuri leido joms atsispirti smūgiams ir toli pažengti jų užsimojimuose. Jie buvo paskutinieji europiečiai, įėjusieji į krikščionybės bendruomenę, ir šiuo metu, kai mes stebime tuos darbščius ir sakingus žmones, jiems nereikia grįžti toli praeitin ieškant gamtos jėgų garbintojų, kurie taip ilgai atsilaikė Viduržemio jūros rytuose gimusio tikėjimo apeigoms ir mistikai, kurias platino karingi vienuoliai.

Net pačioje gamtoje, kuri supatas veiklias tautas, išliko kai kas iš seniausio žemės pavidalo, ledynų slinkimai sudarė ten ilgus negilius slėnius. Tarp ilgesingų kopų ir nesibaigiančių miškų tęsia kaimo žmogus savo tūkstantmetę svają. Jis ten verčiasi per amžius besitęsiančiais medžio amatais. Estai savo alaus ąsočius, kaip kokį šiaurietišką laivą, sustato iš rūpestingai pritaikytų medžio gabalėlių, kurių ąsą, kaip laivo priekį, puošia žirgas. Ypatingai salose jūrininkystė atsispindi medžio išdirbiniuose. Juose užtinkame ratą, senovinį saulės ženklą, virtusį paprasta, taisyklinga ir simetriška gėle. Šis griežtokas menas nežvilga gyvomis spalvomis aprūkusių pirkių prieblandoje ir kaikurie audiniai, išausti, sakoma, ne su šaudykle, bet su mediniu peiliu, atrodo ribojasi žavingam paprastume spalvų deriniu, kuriame vyrauja ruda ir mėlyna, geltona ir balta spalva. Išsiuvinėjimuose, geometriniame pasaulyj, stilizuota gėlė sužėri visu savo turtingumu ir spindėsiu.

Latvijoje, kaip ir kaimyniniuose kraštuose, ir tolyn į pietus iki Karpatų ir Dunojaus, randame tą patį žodyną ir dėsnius formoms išreikšti, tą patį erdvės ir figūrų supratimą ir tą patį sugebėjimą įjungti svajas į puošmenas. Būtų galima pasakyti, kad geometriškumas yra viena seniausių žmogaus įgimtų savybių, kuri jam padėjo sudaryti ir nustatyti pirmuosius žingsnius išraiškos mene. Štai jis išsilaikęs per amžius dėka sandaros ir atkaklumo kaimo žmonių, kaip ir tos mįslės apie šaltinius, paukščius ir augmeniją, kurias senuolės jau prieš penkis tūkstančius metų dėstė savo anūkėms, kartu mokydamos bijoti dievo-Perkūno.

Nėra gyvesnio pasaulio kaip rombų, ratų, trikampių, stačiakampių žvaigždžių pasaulis, suporuotų mezginių augmenijoje. Tai geriausias raktas į praeities paslaptis. Nors audėjos ar išsiuvinėtojos vaizduotė priklauso nuo įrankio ir nuo pačios išdirbinio medžiagos, bet atvaizduotoje formoje randame slapčiausius senovės laikų žmogaus geismus. Pirštinėse, kurios standžiai aptraukia žvejų rankas, atrodo, galima įžiūrėti žavingus ir primityvius genčių herbus, kaip kokius išradingiausius ištaturavimus. Šiltųjų vandenų žvejui, kuris žvejoja nuogomis rankomis, šitas barbariškas papuošalas nereikalingas, bet šiauriečiui pirštinės nevien tik šildo rankas, jis ant savo rankų tebenešioja praėjusių amžių paspaltingų turtų simbolius.

Žila senovė nuostabiai jungiasi su dabartimi ir kryžiuose, kurie stiebiasi, po debesuotu dangum, Lietuvos laukuose. Juose po krikščioniškų simbolių skraiste išliko dievo-saulės ženklai. Išpiaustytas medis sudaro lyg ir aureolę apie Kristaus atvaizdą ir iš tolo, prieš šviesą, atrodo kaip elegantiškas juodų spindulių ratas. Medžio išdirbime tie ratai yra subtiliausia ir išradingausia "šaltkalvystė" ir sykiu seniausių tikėjimo liekanų atkartojimas. Galimas daiktas, kad tais pačiais pagrindais granito tašytojai, airiai, puošė savo kryžių skersinius sunkiais akmens ratais. Kartais kryžių architektūra yra sudėtingesnė: keli stogeliai su elegantiškomis atramomis iškyla vienas virš kito stiebo viršūnėje, bet pačiam viršuj matosi peršviečiamas ratas.

Liaudies meistrų išskaptuotam medyj mes esame gyvi liudininkai kaip ir priešistorinės krikščionybės, kuri atsiveria mums lyg visiškai naujas ir tik ką atskleistas tikėjimas, turintis, tačiau, tamprius ryšius su giliausiais tautos pagrindais. Nėra abejonės, kaimo dievdirbys nebus viską pats atradęs, daug kas atėjo iš Vakarų ir ne taip seniai. Bet visi kūriniai įgijo tautos amžių: Rūpintojėliai, sielvartingai parėmę galvas, Marijos, kalavijais perdurtom širdim, Jonai Krikštytojai gumbuoto medžio liemenimis, yra senesni už krikščionybę. Daug geriau kaip Bretanijos kryžiuose Gauguin būtų čia atpažinęs tyloje susikaupusias tautas, įsiklausiusias į amžių giesmę, mąstančias apie Dievą; amžinybę, skausmą ir mirtį. Atskleistos liaudies kilniosios savybės užtenkamai pateisina šitą reikšmingą parodą, verčia pamilti tautas, išsaugojusias turtus, paskatinusius visą eilę svarbių tyrinėjimų.

Henri Focillon

Vertė J. ir Ž.

Prof. Jurgis Baltrušaitis, pagrindinis pabaltiečių liaudies meno parodos organizatorius, prie knygyno La Hune vitrinos, kurioj buvo išstatyta jo keturioliktoji knyga "Reveil et Prodige", kurios pasirodymo proga Le Monde kritikas rašė, kad prancūzų rašytojai galėtų pasimokyti iš prof. J. Baltrušaičio prancūzų kalbos. Už tą knygą J. Baltrušaitis gavo l'Academie Française premiją.

Sorbonnos profesorius Henri Focillon, garsus meno istorikas Prancūzijoje, parašęs įvadą pristatant pabaltiečių liaudies meną.

KUR NORS, KAS NORS...

(Atkelta iš 3 psl.)

priima Europos Pakomiteto patvirtintą rezoliuciją.

Birželio 21 d. JAV Atstovų Rūmai po trumpų debatų vienbalsiai priima H. Con. Res. Nr. 416. Debatuose ir vėliau daugelis atstovų reiškia nepasitenkinimą rezoliucijos turiniu ir motyvuodami kad rezoliucia nieko nesako, susilaiko balsavę. Diskusijose dalyvavę atstovai Horton, Gonable ir Pucinski, visi rezoliucijų autoriai, nebalsuoja už H. Con. Res. Nr. 416.

Birželio 22 - liepos 7 d.d. ALT Clevelando skyrius vėl parašo visiems Kongreso nariams. Laiškuose padėkojama visiems balsavusiems už rezoliuciją, bet taip pat išreiškiamas nepasitenkinimas jos turiniu. JAV Senato nariai prašomi siūlyti griežtesnio turinio rezoliuciją už tą, kuri buvo priimta Atstovų Rūmuose. Visi kiti atstovai prašomi paremti tolimesnę rezoliucijų eigą.

Birželio 23 d. Atstovų Rūmai perduoda H. Con. Res. Nr. 146 JAV Senato Užsienio Reikalų Komitetui. Valstybės Sekretorius priima pabaltiečių delegaciją.

Liepos 10 - 17 d. Clevelando skyrius veda agitaciją ryšium su Pavergtų Tautų Savaite ir prašo savo šalininkus dėti pastangas nuolatinio komiteto įsteigimui.

Liepos 24 d. Clevelando visuomenės susirinkimas priima ALT skyriaus paruoštą rezoliuciją Pavergtų Tautų savaitės proga. Ši rezoliucija ragina Atstovų Rūmus įsteigti Pavergtųjų Tautų Komitetą ir kreipiasi į JAV Senato narius raginant juos pravesti rezoliuciją.

Rugpiūčio 3 d. JAV Senato Užsienio Reikalų Komitetas svarsto ir atmeta Pabaltijo rezoliucijas. Kiti bandymai ištraukti rezoliuciją iš šio komiteto nepavyksta, bet eilė senatorių dėjo visas pastangas, kad rezoliucijos papultų į Senato plenumą. Sen. Lausche, Clark ir kiti bandė iki pat 89-to Kongreso pirmosios sesijos galo.

Rugpiūčio 1 d. Skyrius laikinai nutraukė veiklą rezoliucijų reikalu ir nukreipė dėmesį prieš konsularinę sutartį. —

Tiek iš ALT Clevelando sk. pirm. K.A. Pautieniaus pranešimo.

Perskaitęs tą pranešimą, ne vienas pagalvos, kad tai ALT Centro organų ir kitų veiksnių darbas ir ko tas skyrius braunasi ne į savo reikalus. Bet ar nevertėtų pagalvoti, kokią įtaką ir įspūdį sudarytų taip veikdami visi ALT skyriai, sutartinai darbą koordinuojant ALT centrui.

Kur nors kas nors yra netvarkoje.

GREETINGS and BEST WISHES

EUCLID & COLLINWOOD POULTRY MARKET'S

LIVE FRESH AND DRESSED POULTRY

Call KE 1-8187

549 EAST 185th ST.

Howard and Louis Baker

GREETINGS and BEST WISHES
To All the Lithuanian People

VIKING CAULKING GUN CO.

4518 Lakeside Ave. UT 1-0216

GREETINGS and BEST WISHES
To Our Friends and Patrons

WILSON and CO. INSURANCE

ALL KINDS OF INSURANCE

11800 Shaker Blvd. Call WY 1-5800

GREETINGS and BEST WISHES
To All the Lithuanian People

THE AETNA LUMBER CO.

3674 East 93rd St. MI 1-1185

GREETINGS and BEST WISHES

NEW LOCATION

EAST 200TH HARDWARE

673 East 200th St. IV 1-8448

GREETINGS and BEST WISHES
To All the Lithuanian People

SPRAYON PRODUCTS, INC.

26300 FARGO AVE. BEDFORD HEIGHTS, Ohio
Tel. 292-7400

Skulptorius Jokūbas Dagys apie save ir kitus

P. Bastys

Pajutęs artėjančią skulptoriaus Dagio 60 metų amžiaus sukaktį (1905.XII.16), nutariau užsukti pas jį, kad galėčiau iš arčiau pažinti dailininko nueitą kūrybos kelią, patirti jo pažiūras į meną ir naujus užsimojimus rytojaus dienai.

Radau dail. Dagį besidarbuojantį prie kokios tai statulos, bet metęs žvilgsnį į mane, staiga pasikėlė, padėjo savo įrankius į šalį, bičiuliškai paspaudėme viens kitam ranką ir tuojau pat užsimezgė pokalbis. Žinoma, iš karto tik ne apie meną, bet šiaip sau įvairius reikalus.

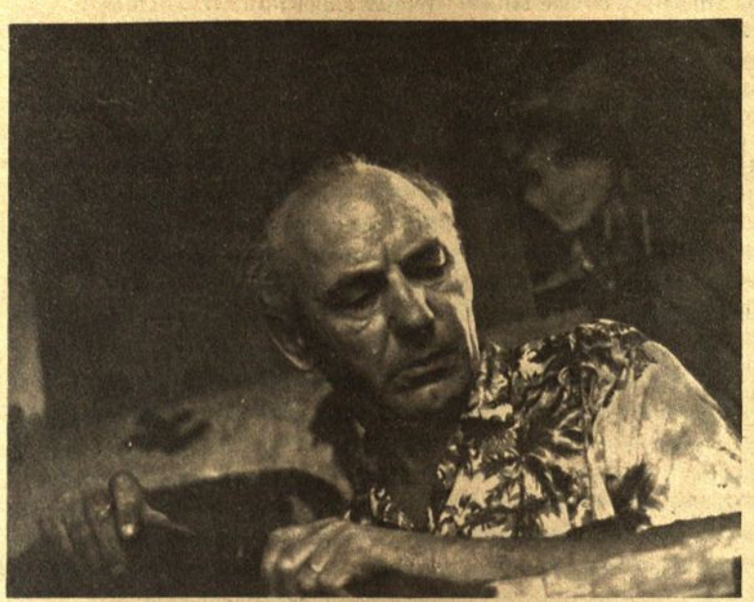

Sukaktuvininkas skulptorius Jokūbas Dagys.

J. Dagys Pavargęs skulptorius (medis)

Tačiau tai neilgai truko. Aš buvau smalsus. Mano akį labiau viliojo įvairios skulptūros ir kitokie meno darbai. Taigi, valandėlę pasižvalgęs po dailininko kambarius, kurie užpildyti medžio, bronzos bei kitų medžiagų skulptūromis, o sienos dekoruotos įvairiais reljefais bei aliejinės tapybos paveikslais ir nedideliais spalvotais piešiniais-šškicais, kuriuos, kaip dailininkas prisipažino, pradėjęs daryti ta savotiška technika dar tik šiais metais, įsileidome į pokalbį apie jo gyvenimo eigą, meno darbus, visuomenės pažiūras į juos ir kt.

Tačiau tokia proga nepakaktų kalbėti vien tik apie meno kūrinius, o nieko apie jų kūrėją. Juk ne meno statulos, ar tie sienose išdėstyti paveikslai artėja prie 60 metų sukakties slenksčio, bet žmogus, kuris juos kūrė. Todėl pirmiausiai ir nukrypau į patį menininką, paprašydamas, kad jis ką nors papasakotų apie būdingesnius savo gyvenimo momentus.

Girdi, nieko ypatingo jo gyvenime nesą įvykę. Gal tektų skaityti jam reikšmingiausiu momentu tą laiką ir tą jo sprendimą, kuris geram ar blogam lėmęs tolimesnį jo gyvenimą. O to viso išdava yra ta, kad jis esąs čia, o aš esu pas jį.

Šeimoje jis buvę antrasis, todėl jo niekas ir neplanavęs leisti į kokius tai mokslus, nors tėvai mokslą laikė daug galinčiu ir mokytais žmonėmis žavėjosi. Jie tenorėję tik šiek tiek jį pramokyti skaityti knygos ir rašto. Taip metai po metų belankant mokyklą jis pabaigęs keturias klases. Tada jau tėvai visai rimtai pasakė, kad mokslo užteksią, nes jų planas buvęs pasilikti jį ūkyje. Tačiau kūrybos deivė jo neapleidusi ir prieš tėvų valią išbėgęs į miestą toliau mokytis. Matydami tokį ryžtą mokslui, tėvai daugiau nebesipriešinę ir viskas ėjęę sklandžiai.

Gimnaziją baigęs 1927 m. Po to stojęs į meno mokyklą ir ją baigė 1932 m. Lietuvoje jam tekę darbuotis kaip menininkui ir kaip pedagogui. Taip, sako, ramiai būčiau ir nugyvenęs savo amžių, jei ne tie pasikeitimai Europoje ir Lietuvoje. Kai įsitvirtinusios naujos santvarkos vienas toks tipelis, kuris vargu ar mokėjo pasirašyti, apšaukęs liaudies priešu, tai buvę aišku, kad čia nieko gero jau nebus. Tokiu dailininkas niekados nesijautė, kad būtų buvęs ir atėjus sprendžiamai valandai pasirinkęs kelionę į nežinią.

Dabar čia esąs laimingas, nes priešu niekas nevadinąs, gi savo malonumui turįs net gerą būrį draugų. Galįs dirbti ką norįs ir reikšti mintis, kokios jam patinkančios.

-- Taigi, įdomu būtų patirti, kokiai meno krypčiai Tamsta skiriate savo ir kas turėjo įtakos jai susiformuoti?

-- Niekada aš negalvojau ir nesistengiau apsirubežiuoti kokios nors srovės ar krypies rėmais. Jei jau reikia pasisakyti kuo aš esu, tai aišku, modernistas individualistas, su ekspresionizmo išraiška. Gal menininkai manęs dabar nelaiko modernistu, nes aš nesileidžiu į kraštutinumus bei nesąmones; o kartais net pasisakau prieš tai, bet tas nenuneigia, kad aš nesiekiu ar nesu pasiekęs tam tikro naujumo savo darbuose. Juk ir Paul Cezanne (kuris buvo modernistas, impresionistas) negalima vadinti antimodernistu, kai jis kovojo su kitais modernistais už gerą piešinį mene.

Pirmą sykį viešai buvau pavadintas modernistu apie 1934-5 m., kai viename moksleivių žurnale, straipsnyje apie modernišką meną, buvo atspausdinta mano skulptūros nuotrauka, kaip Lietuvos moderniškojo meno pavyzdys. Esu toks tipas, kuris nepasiduoda jokioms įtakoms prarasdamas save. Aišku, gyvenimas daro įtakos ir man kaip ir visiems kitiems, tik labai iš lėto. Gal tai išeina man į gerą, o gal ir į blogą.

Aš gėrėjausi daug kuriais, jei ne visais didžiaisiais menininkais bei stiliais. Niekada nesižavėjau Indijos, šio krašto indėnų nei negrų menu (nors pastarieji kai kieno yra labai vertinami). Man jie primena karikatūrines baidykles ar bedvasę formą. Daug geresnis menas už minėtųjų yra eskimų, nes labai paprastas.

-- O ką galėtumėte pasakyti apie abstraktą?

-- Jis yra irgi bedvasė forma. Žodis abstraktas į meną yra atėjęs mūsų laikais, bet abstraktinės formos bei linijos yra tiek senos, kiek yra senas žmogus. Kas dabar laikoma abstraktine skulptūra, per amžius tai buvo, ar dalis buities daiktų, ar dekoratyviniu menu vadinamos formos. Visai kitas klausimas -- kas kam patinka. Kam patinka tik formos, kokios jos bebūtų ir kokioje medžiagoje jos išrutuliotos, -- tesigėri jomis! Man patinka žmogus ir kitos esybės, kur aš jaučiu dvasią ir gyvybę, todėl tą aš ir stengiuosi išreikšti savo darbuose, palikdamas kitiems dirbti bedvases formas ir jomis dekoruoti tuščias vietas, kurioms tinka tuščios formos.

J. Dagys Jūratė (medis)

-- Jūs sakote taip, bet kiti menininkai sako -- mes jų nesupratame.

-- Pasakyti yra labai lengva, tą gali padaryti kiekvienas, bet ten, kur nepatikimas sutapatinamas su nesupratimu, ten šis išsireiškimas veikia ir atbulai. Taigi, jei abstraktistams nepatinka realistai, galima lygiai pasakyti, -- jie jų nesupranta. Tikram nesupratimui yra kiti reiškiniai, apie kuriuos paprastai nė nekalbama. Pav., kas gali pasakyti, kad tik taip, o ne kitaip turi būti suprantamas Mona Lizos šypsnis? Arba kaip reikia suprasti Čiurlionio paveikslą "karaliai". Kam tie valdovai laiko savo rankoje kaimelį? Kam tie žmonės ir tos pilys - pilaitės medžių šakose ir kodėl tie karaliai prisikišę stebi tą kaimelį, o nežiūri į tas pilis? Mintį šitokio paveikslo kiekvienas gali aiškintis kaip jis nori, bet jį suprantančiu aš laikyčiau tą, kuris galvotų taip kaip dailininkas galvojo jį dirbdamas. Šio dėsnio negalima taikyti ten, kur nėra nieko vaizduojama, kur dailininkas sprendžia tik grynai savo amato problemą, t.y. spalvas, linijas, plėmus, formas ir jų apdirbimo techniką.

Ten kur sprendžiama ne minties, bet techninės problemos, ten netinka kalbėti apie supratimą, o tik apie patikimą. Taigi, dailininkas neturi moralinės teisės sakyti, kad tas ar kitas darbas turi žmonėms patikti. Jis teturi teisę kaip specialistas įrodinėti, kad tas ar kitas darbas savo kokybe yra vertesnis ar menkesnis. Apie savo darbus dailininkas negali pasakyti, kiek jie yra originalūs, iš ko ir kada padaryti; visą kitą žiūrovas patsai susiras. Teisingai atsakė kartą virėjas, paklaustas ar jo gamintas maistas bus visiems skanus:

-- Patiks ar ne, to aš negaliu pasakyti. Aš tegaliu pasakyti, kad patiekalai bus karšti.

Patikimas yra individualus dalykas.

Aš sutinku čia su Picasso, nes ir jis sako:

-- Neaiškink, nekalbėk apie savo darbą! Nesistenk žmonėms uždėti savųjų akinių (lyg antsnukio), nes tuom suvaržysi, susilpninsi jų vaizduotę. Palik jiems laisvę! Jie viską mato pagal savo prigimtį, supranta pagal savo subrendimą.

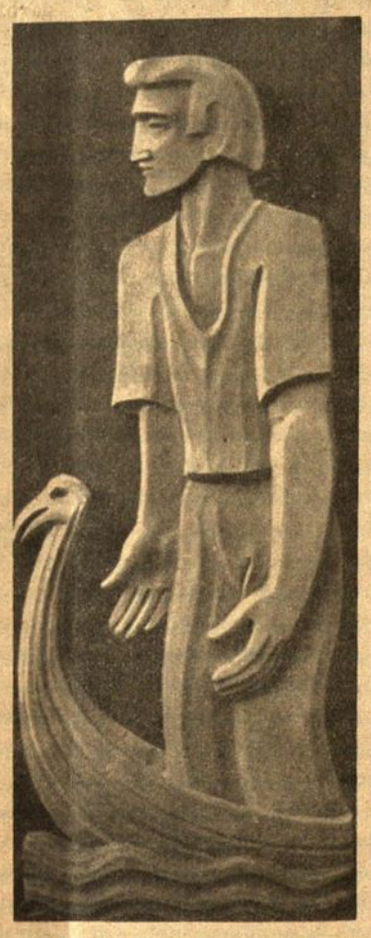

J. Dagys Kastytis (medis)

J. Dagys Čiuožykloje (medis)

J. Dagys Lenktynės (bronza)

Tikrai, ir man yra malonu stebėti ir gėrėtis tuo, ką žmonės mato mano darbuose, nes retai kada aš patsai tą tematau.

-- Kokį, Tamstos manymu, galima būtų išvesti dailininko santykį su visuomene? Ar tiktų sakyti kas ką turi suprasti?

-- Santykis dailininko su visuomene yra sunkiai nusakomas, gal net neišsprendžiamas. Nieko nepasako, nieko nepaaiškina ir nieko nepaaukština nei nepažemina ar dailininkas pasakys jis dirbąs tik sau, ar tik žmonėms. Žmonėms gali patikti jo darbai, nors jis sakytų dirbąs tik savo paties pasitenkinimui. Taip pat gali nepatikti, nors jis prisipažintų, kad darąs tik jo malonumui. Dailininkas taip pat yra žmogus, kaip visi žmonės, tik kartais su didesniu toj srityje gabumu ir tikrai su didesniu jo išlavinimu.

Tam tikra dalis žmonių visada menu gėrisi, o kita dalis į meno darbus pasižiūri tik prie progos. Rasime ir tokių žmonių, kurie nė nepažiūri į meno darbą, nežiūrint kokios rūšies jis bebūtų.

Taip pat yra įvairūs ir dailininkai. Vieni jų tegerbia tuos žmones, kurie jiems nestato jokių reikalavimų, o tik pinigą duoda, kiti gi iš to tik tepasijuoktų. Taip juokiasi ir garsusis Picasso iš savo milijonierių. Žinoma, jis iš savo klijentų nesijuoktų, jei tie jo nebūtų padarę milijonieriumi. O vargšas badaujantis dailininkas keikia juos, kad neatneša jam gėrio iš savo kišenių, už jo jausmų gėrį. Taigi, tikrai nuoširdūs ir geri santykiai tarp dailininkų ir žmonių pasitaiko retai ir tik tada, kai dailininkas yra nuoširdus, be išdidumo dūmų ir kai jo darbai žmonėms yra patinkami.

-- Kurią meno šaką žmonės labiau mėgsta ir gėrisi?

-- Žmonės daug labiau gėrisi tapyba negu skulptūra. Ne vienas skulptūrą pavadina griozdais, nežiūrint kokios rūšies ji bebūtų, gi tapybą tik abstraktinę, kai kas pavadinę terlynėmis, šiaip gi spalvos greičiau žmones patraukia negu blankios formos; be to reikia gerai pasižvalgyti, kol surasi skulptūrai vietą, gi su paveikslais to vargo nėra: pačios tuščios sienos jų šaukte šaukiasi. Bet iš to nedarau išvados, kad skulptūra yra sunkiau suprantama. Jei šį išsireiškimą minėti, tai turėtų būti priešingai, nes skulptūra yra daiktas, reali forma, gi tapyba tik jų iliuzija.

-- Jei neįkyrėjau ir perdaug neįvarginau, norėčiau dar paklausti, kas tie tokie op ir pop meno stiliai ir kaip Tamsta juos vertinate?

-- Kaip tenka pastebėti, nemaža dalis žmonių yra susidarę klaidingą pažiūrą, kad čia esama kas tai nepaprasta ir nauja. Taip kartais galvoja net ir didžiųjų meno galerijų direktoriai. Štai Mr. Gordon M. Smith, Albright-Knox meno galerijos Buffalo direktorius savo pasakytoje kalboje atidarant Hamiltone meno parodą pareiškė, kad po karo JAV jau buvę 8 meno stiliai. Tarp jų paminėjo op ir pop stilius, pasakydamas, kad pop esąs ultra realus. Atseit, kas norite realizmo, tai žavėkitės juo.

Taip ir norėjosi paklausti, ar op ir pop iš viso yra meno stiliai ir ar jie sukurti bei išrasti tik dabar po antrojo karo?

Besigilinant ir besvarstant op-optiniai veikiančius darbus, priėjau išvados, kad op darbai yra seni. Dar vaiku esant kartą pas mus atvyko dėdė iš miesto su margu švarku, į kurį bežiūrint man akyse pradėjo mirguliuoti. Taigi, ar op darbai nesiekia to paties veikimo? Juk ir lietuvių liaudis turi tam išsireiškimą, sakydami:

-- Bežiūrint į tą marginį, net akys pradėjo raibti.

(Nukelta į 6 psl.)

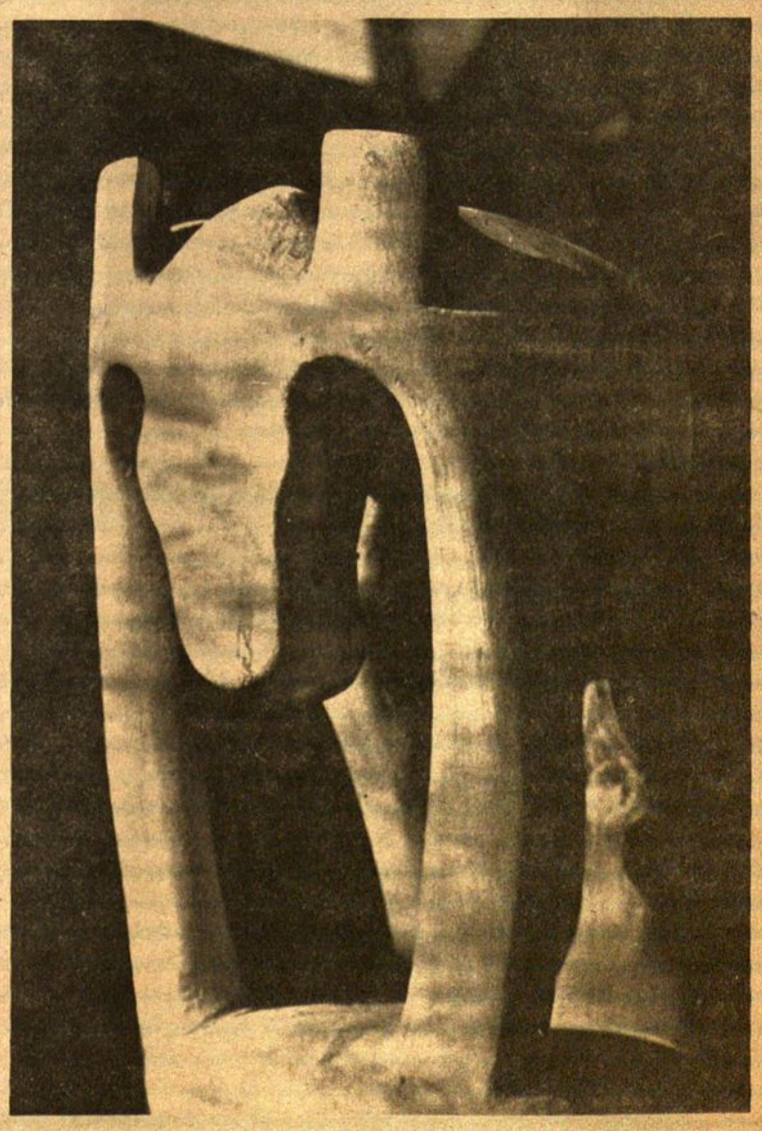

J. Dagys Einu, kur noriu (medis)

Dagys apie save ir kitus...

(Atkelta iš 5 psl.)

Tas patvirtina, kad mirgantys darbai žmonėms yra seniai žinomi. Taip pat puikiai atsimenu, kai vienas mano mokslo draugas dar 1922 m. braižė brėžinį, kuris lygiai taip mirgėjo, kaip dabar kai kieno išrastas op meno stilius. Antra, ar tai stilius? Ar kiekviena pabraukta linija ar jų grupė jau duoda stilių? Argi pradėtas vaizduoti žmogaus vaizdas (priešistorėj) jau davė stilių? Ne! Argi prieš kelius šimtus metų pradėti vaizduoti gamtovaizdžiai tuojau ir sudarė stilių? Ne! Jie tesudarė tik -- naują žanrą, naują darbų rūšį, kuri gali turėti ir turėjo įvairius stilius Pav. barokiškai, realistiniai, impresionistiniai atlikti paveikslai. Gi tas pats žmogus per amžius buvo formuojamas į įvairius stilius. Taigi ir op menas (jei tai norite vadinti menu -- tikrumoje tėra tik dekoratyviniai darbai) yra tik savita darbų rūšis, kurie pagal jų gaminimą gali sudaryti įvairius stilius.

O kaip su pop art? Kaip senas yra tas menas, kur vietomis patepama, o vietomis prijungiama atatinkami realūs daiktai? Šių darbų rūšis (irgi rūšis -- ne stilius) yra taip pat ne taip sena, atsiradusi ne po antrojo karto, bet po pirmojo karo. Kai po karo ir revoliucijos Rusijoje visko trūko ir visos gatvės buvo šiukšlinos, tai revoliucinės nuotaikos pagauti dailininkai, bevaizduodami tuos šiukšlynus, vietoje kad tapytų išmestus senus kaliošus, paštipusią žiurkę ar silkės galvą, pradėjo tuos objektus jungti prie paveikslo. Tokiu būdu nereikėjo dirbti ir nei dažų gadinti. Buvo ir revoliucionieriška ir nauja. (Svarbiausia -- nauja!) Tik laimė, ši darbų rūšis (ne stilius) ten ilgai neegzistavo. O kas čia naujo? Argi tai, kad vietoje senų kaliošų, klijuoja amerikoniškas maistui talpinti dėžutes? Visa tai rodo šių laikų žmonių pasimetimą laiko vėjuose ir savęs praradimą. Tuo blogiau, kad šio galvojimo žmonės (jų yra ir lietuvių tarpe), nesugebėdami niekuo savo tvirtinimų paremti, priešingus sau tevadina bemoksliais, neišmanėliais. Girdi, anot to direktoriaus, jei jums panašūs darbai nepatinka, tai tik todėl, kad jūs į juos nepakankamai ilgai žiūrėjote. Bet ar gali menininkas patapti enkavedistu ir kankinti žmogų tol, kol tas jam duos teigiamą atsakymą.

Taip pat kritikos vertas pasakymas, kad pop mene yra daug realizmo, net ultra realizmo. Taigi to meno mėgėjai ir būkite patenkinti jame randamomis dėžutėmis, silkėmis bei žiurkėmis.

Esu susidaręs įspūdį iš nevieno aukštai stovinčio direktoriaus kalbos, kad jie nežino, jog meno kūryba prasideda ten, kur baigiasi aklas gamtos kopijavimas. Reikia žinoti, kad padaryti daiktai bei jų dalys dar nėra menas. Taip pat nė jų įvairus išdėstymas (nors ir menininko atliktas) nepadaro jų menu. Menas prasideda ne ten kur daiktai dirbami, bet kur jie vaizduojami.

-- Visą laiką paskiriate kūrybai, o kaip su parodomis? Dalyvaujate jose?

-- Taip, kiekvieną sezoną pasirodau įvairiose grupinėse parodose tai šen, tai ten. Šį rudenį, net man nežinant meno kolekcionierių, buvo išstatytos dvi mano statulos jų parodose: viena Toronte, kita Ottawoje. Mat, jau gana daug mano darbų yra meno rinkėjų rankose.

Nuo lapkričio 12 d. iki gruodžio 12 d. bronzinė grupė -- "Kad turėčiau tą galią" buvo išstatyta Hamiltono miesto galerijoje su 86 Royal Canadian Academy of Arts metine paroda, kuri 1966 m. nuo vasario 1 iki 21 d. bus rodoma Winnipege. (Praeitais metais su šia sena grupe dalyvavau Montrealyje, tik ten buvo kitas darbas).

Dabar čia Toronte esu dviejose galerijose su keletu darbų. Viena jų, atvykusi pasirinkti skulptūrų ir pamačius mano spalvotus škicus, keletą jų, net neįrėmintų, tuojau pasigavo, jų tarpe ir šiuos veršius -- ar jaučiokus.

Jei gyvensiu ir dar turėsiu tiek jėgos kiek dabar, dar nemažai padarysiu ir pasirodysiu su savo paroda.

LIETUVIŠKOS KNYGOS, PLOKŠTELĖS, MEDŽIO DROŽINIAI, AUDINIAI, GINTARAS

ir įvairios kitos importuotos dovanos!

Visa tai galite įsigyti, atvykę į naujai atidarytą DIRVOS krautuvę, 6907 Superior Ave.

Krautuvė atidaryta kasdien nuo 9 val. ryto iki 6 val. vak., šeštadieniais nuo 9 val. ryto iki 2 val. p. p.

Vyr. Skautininkė O. Zailskienė Neringos tunto sukaktuvinėje sueigoje riša kaklaraištį jaun. skautei Pranckutei.

V. Bacevičiaus nuotrauka

NERINGOS TUNTUI 15 METŲ

1965 m. gruodžio mėn. 5 d. neringietės savo sukaktuvines iškilmes pradėjo organizuotai dalyvaudamos Šv. Mišiose, Šv. Jurgio bažnyčioje. Čia kun. K. Žemaitis šiltais žodžiais pasveikino tuntą. Kun. P. Patlaba savo pamoksle taip pat paminėjo skaučių gražius užsimojimus. Maloni staigmena buvo visoms, kad atvyko ir Vyriausioji Skautininkė Ona Zailskienė.

Po pietų tos pačios parapijos salėje įvyko iškilminga sueiga. Čia susirinko visas skaučių tuntas, nemažas būrys skautų, daug tėvelių ir svečių.

Sueigą pravedė ps. M. Švarcienė. Išsirikiavo Neringos tuntas, skautininkės bei akademikės ir broliai skautai. Išsirikiavę skaučių bei skautų gretos sutiko Vyriausiąją Skautininkę v.s. Oną Zailskienę, Neringos Tunto tuntininkę v.s. M. Barniškaitę ir Pilėnų Tunto tuntininką Vytautą Staškevičių.

Vyr. Skautininkei buvo pristatyti visi vienetai ir jų vadovės.

Buvo įneštos Neringos ir Pilėnų tuntų vėliavos. Gražu pastebėti, kad Neringos vėliavininkės apėjo visą ratą su vėliava, lyg sveikindamos visus susirinkusius.

Sugiedojus himną, atsistojimu buvo pagerbtos mirusios clevelandietės v.s. fil. dr. Domutė Kesiūnaitė, vyr. sklt. Dora Gudėnienė ir viena iš pirmųjų skaučių Lietuvoje, Clevelande žuvusi Marija Skardžiuvienė bei visos kitos mirusios skautės.

Jaun. skautės įžodį davė K. Pranckutė ir D. Palubinskaitė. Skautės įžodį davė R. Staškevičiutė. Skautininkės įžodį davė ps. Aldona Kavaliūnienė. Skautininkės įžodį pakartoti buvo pakviešta bendran ratan visos skautininkės ir skautininkai. Vyr. Skautininkė sakė žodžius ir visi kartojo atnaujindami savo pažadus. Sudainavus Lietuva Brangi, sekė davusių įžodį sveikinimai.

Pakeltosios į aukštesnius laipsnius buvo apdovanotos gėlėmis. I vyr. skiltininkės laipsnius buvo pakeltos: M. Jokūbaitytė, J. Balaišaitytė, A. Mačytė. Į skiltininkės: R. Butkutė, R. Jokūbaitytė, D. Kavaliūnaitė, B. Mekėšaitė, M. Gruzdytė, R. Karsokaitė. I paskiltininkės: E. Žygaitė, D. Gaižutytė, V. Mekėšaitė, E. Giedraitytė, L. Vasiliauskaitė, A. Kavaliūnaitė, R. Mekėšaitė, A. Narušaitė, J. Petraitytė. Skautė L. Snarskytė pakelta į II-rą patyrimo laipsnį.

Po įžodžių, pakėlimų ir sveikinimų buvo išneštos vėliavos. Vyr. Skautininkė O. Zailskienė džiaugėsi tunto gražia sukaktimi, sveikino buvusias ir esamas tunto vadoves, linkėjo išlaikyti lietuvaičių skaučių principus, vieningai dirbti, bendradarbiauti su broliais ir tunto tėveliais, vyresnėm linkėjo kurti tik lietuviškas šeimas ir jose išlaikyti lietuviškos šeimos šilumą, mylėti viską kas dora. Visam tuntui palinkėjo gražios ateities.

Tuntą sveikino LB Clevelando I-os Apylinkės pirmininkas F. Eidimtas ir Pilėnų Tunto tuntininkas V. Staškevičius.

Po trumpos pertraukos sekė draugovių pasirodymai. Programą gražiai pravedė ps. Regina Nasvytienė.

V. Nasvytytė atidarė programą pasakydama šventei pritaikytą eilėraštį. Tuntas švęsdamas 15-os metų sukaktį pristatė save kukliomis savo gyvenimo ištraukomis.

Jaun. skaučių Laimutės d-vė, vadovaujama ps. A. Kavaliūnienės, vertė knygos lapus, parodydama tuntą I-siais metais: skautės jaunos, viskas dar organizavimosi stadijoje, tačiau daug entuziazmo, daug energijos ir dar daugiau gražiausių norų kopti aukštyn.

Prabėgus 5-iems metams tuntas paaugo skaičiumi, skautės -- skautiška dvasia. Organizacinis gyvenimas nesustojo vietoje, nesustingo skautės savo vadovių globoje. Ruošė sueigas, iškylas, stovyklavo, mokėsi dainų ir rankdarbių.

Jaun. skaučių Birutės draugovė, vadovaujama v.s. A. Šenbergienės, atliko sekančio laikotarpio dešimtmetį. Skautės išaugo, rado naujų kelių skautavimui pasireikšti. Lietuvaitė skautė parodė susidomėjimo ir noro ne tik pažinti lietuviškus papročius per savo patyrimo laipsnius, bet palaikyti tradicijas ir savoje aplinkoje. Jau tuo laiku gražiu papročiu tapo skaučių rengiama Kaziuko mugė.

Živilės d-vė ps. I. Giedraitienės globoje pasirodė darbingomis skautėmis.

Ir taip priartėjo prie 15-tų metinių. Visų skaučių širdyse atgijo daug gražių prisiminimų. Kiek daug talkos ir pagalbos patyrė tuntas ir vadovės iš eilės draugų - tėvų - bičiulių... Džiaugiantis savo švente, giliu dėkingumu prisiminė visus.

Žiūrėdamos ateitin visos skautės, iškėlusios savo gražius ženklelius, kartojo, kad ir kregždutės ir rūtelės -- Lietuvai Tėvynei.

Programa praėjo labai sklandžiai, jos paruošimui labai daug talkino v.s. I. Jonaitienė.

Programai pasibaigus sekė tuntininkės žodis. Tuntininkė įteikdama "savo asmenišką ordiną", gėles, dėkojo visoms tunto vadovėms ir talkininkėms. Padėkota Vyr. Skautininkei už atvykimą. Čia dar kartą kun. P. Patlaba pasveikino tuntą.

Tuntininkė pakvietė Vyr. Skautininkę uždegti žvakutes ant sukaktuvinio pyrago ir pakvietė visus svečius pasivaišinti ir pasisvečiuoti skaučių tarpe.

Vaišių suruošimu daug rūpinosi tunt. pavaduotoja ps. N. Kersnauskaitė. Salėje daug padėjo ponios: Stuogienė, Pročkienė, Matulevičienė ir Gaižutienė.

Ilgiausių Metų Neringos Skaučių Tuntui!

Sesė Mirga

PREMIJA UŽ SENĄ ROMANĄ

R. E. MAZILIAUSKAS

1965-mų metų literatūrinę Nobelio premiją laimėjus Šolochovui, Literaturnaja Rosija savo 43 nr. kreipėsi į laureatą: "Jūsų laimėjimas yra triumfas socialistinio realizmo, kuris kovoja prieš aiškumą ir tiesą griaunančią antiliaudišką šiuolaikinę prozą". Pats Šolochovas yra išsireiškęs: "Čiort znajit, kas tai yra tas socialistinis realizmas".

Klasiškų socialistinio realizmo trafaretų jo kūryboje iš tiesų tėra pasigėrėtinai nedaug. Nerasime jo knygose perdėtai taurių aparačikų, nei peridealizuotų idealistinių komsomolcų, nėra ten, pagaliau, nei primityvaus traktoristų ir melžėjų herojizavimo. Jo "Tylusis Donas" aplamai laikomas vienu geriausiųjų porevoliucinės rusų literatūros kūrinių.

Pirmasis romano tomas pasirodė 1928-siais metais, paskutinysis -- 1940 metais. Įdomu, šių dienu kritikos terminologija pasinaudojant, kad vyriausiasis romano veikėjas yra neabejotinas neigiamasis herojus. Literatūros istorijos požvilgiu tai, be abejo, įsidėmėtinas faktas, savo keliu autoriui leidęs išvengti pigaus romano supolitinimo.

Centrinė romano figūra visiškai nepritampa prie stereotipinio herojaus įvaizdžio. Herojus tėra revoliucijos ir pilietinio karo chaoso auka, eventualiai likęs tuo, kas sovietuose paprastai vadinama socialine atplaiša. Pagrindiniai veikėjai yra psichologiškai pagrįsti, Dono kazokų buitis piešiama reljefingai ir įtikinamai. Visame romane kvėpuoja šiltas žmogiškumas, o Šolochovo žmogaus vizija estetiškai yra pateisinta.

1928-siais metais, pasirodžius pirmajam romano tomui, autorius buvo apkaltintas plagijavimu. Buvo tvirtinama, kad Šolochovas teperrašęs žuvusio baltagvardiečių karininko rankraštį. Kaltinimams atremti, autorius nutraukė "Tyliojo Dono" tąsą ir 1932-siais metais pasirodė su antruoju savo romanu "Pakelta velėna", kuriame vaizdavo ūkininkijos nubuožinimą ir žemės ūkio kolektyvizaciją.

Antroji Šolochovo knyga "Tyliajam Donui" neprilygsta, nors ir joje prasiveržia didelis epiko talentas. "Pakeltojoje velėnoje" autorius jau konsekventiškiau laikosi literatūrinių kompartijos reikalavimų, kas be abejo, varžė jo kūrybiškumą.

1941-siais metais Šolochovas pradėjo rašyti trečiąjį romaną "Jie kovojo už tėvynę", prie kurio jis vis dar dirba. Atskiri paskelbti šito romano fragmentai apvylė kritikus ir skaitytojus: buvusio kūrybiškumo nebesijautė.

Karo metu jis paskelbė patriotinių pamfletų ir apybraižų rinkinį "Neapykantos mokykla", kuri prie grožinės literatūros aplamai nepriskirtina. Pokaryje Šolochovas dar išleido apysaką "Žmogaus likimas", kurioje jis vaizduoja į vokiečių belaisvę patekusio traktoristo likimą. Apysakoje kruopščiai registruojamas atskiro žmogaus likimas, to likimo, betgi negebant subendrinti ir jam suteikti visuotinesnės prasmės.

Tuo Šolochovo kūryba ir išsisemia, jeigu neskaitysime 1953-siais metais išėjusios naujos "Tyliojo Dono" laidos. Naujoji laida buvo "pataisyta", t.y. į romaną buvo įlieta politinių tendencijų, jį priartinant prie dogmatinių kompartijos reikalavimų.

Taigi, literatūriniai reikšmingu ir neabejotinai išsiliksiančiu Šolochovo veikalu tėra pirmoji, netaisyta "Tyliojo Dono" laida. Švedų akademija jam Nobelio premiją ir paskyrė už "meninę jėgą ir sąžiningumą epochiniame veikale apie istorinius metus rusų tautos gyvenime", vadinasi, už "Tylųjį Doną".

Premijas skirdama, Švedų akademija paprastai vengia cituoti atskirų laureatų kūrinių pavadinimus, bet tradiciniai premijos visuomet skiriamos už naujausiąją kūrybą. Todėl premijos paskyrimas už romaną, kurio pirmasis tomas pasirodė prieš 37 metus, kai kuriuose sluoksniuose iššaukė nusistebėjimą ir davė pagrindo priekaištams, kad šių metų premija buvusi politinė.

Kultūriniai sovietų komisarai jau seniai svajojo apie Nobelio premijos prestižą. 1933-siais metais, literatūrinę Nobelio premiją gavęs Ivanas Buninas, tiesa, buvo rusas, bet emingrantas ir atkaklus komunizmo priešas. 1958-siais metais Nobelio premija antrą kartą buvo paskirta rusui: Borisui Pasternakui. Jis, kaip žinome, kompartijos spaudžiamas, premijos atsisakė, o "Daktaro Živago" autorius iš Sovietijos, literatūrinio gyvenimo liko ostrakuotas.

Literatūrinėje Vakarų spaudoje buvo rašoma (tokių pusiau gandų tikrumu pilnai pasitikėti, žinoma, negalima), kad Chruščiovas porą metų po Pasternako aferos, prisivertė perskaityti "Daktarą Živagą", romane nieko labai pikto neradęs ir savo kultūriniams komisarams davęs pylos už nereikalingą triukšmo sukėlimą bei Nobelio premijos netekimą.

Tuoj po Pasternako aferos kultūriniai aparačikai pradėjo dairytis sovietinių rašytojų tarpe, kas jų galėtų būti kitu kandidatu Nobelio premijai. Žvilgsnis savaime krypo Šolochovo link, nors kompartiškai galvojant, visiškai idealiu kandidatu nė jis, tur būt, nebuvo.

Nuo pat jaunystės apsisprendęs komunistas Šolochovas ne visuomet pasirodė aklai drausmingu partijos nariu. Abejonių dėl įvairuojančios "generalinės linijos" jis nevengė gana garsiai pareikšti. Neslėpė jis opozicijos nei trisdešimtųjų metų Stalino terorui ir 1937 metais, Šolochovas tik per atsitiktinumą nebuvo užgriebtas "valymų" replių, kada per langą nuo čekistų pabėgęs išvengė likvidacijos.

Nepabūgo Šolochovas šiauštis nei prieš vyriausiąjį rusų rašytojų prižiūrėtoją Fediejevą. Pravdoje (1956.2.21) jis šitaip buvo cituojamas: "Fediejevas pasirodė esąs valdžią įsimylėjęs generalinis sekretorius, visiškai nesiskaitantis su savo bendradarbiais. Kitiems (rašytojų sąjungos) sekretoriams su juo kartu dirbti neįmanoma. Tai tęsiasi jau penkiolika metų". Aparačikams toks Šolochovo savarankiškumas, aišku, negalėjo patikti.

Iš kitos pusės jo ištikimybe komunizmui taipogi negalima buvo abejoti. Šešiolikos metų amžiaus jis jau buvo aktyviu "prodotrjad" dalinio nariu, kuris iš ūkininkų prievarta rekvizuodavo maistą. Atodrėkio metais Šolochovas reliatyvia literatūrine laisve nepasinaudojo. Anaiptol, Izvestijoje (1961.10.25) jis "atodrėkininkams" pažėrė savo sarkazmą: "... kokie triumfališki yra madingųjų buduarinių poetų literatūriniai vakarai Maskvoje; neišvengiamai juos lydi raitoji milicija ir isteriškų paauglių šūkavimai..."

Pagaliau, faktas liko faktu, kad Šolochovas buvo aukščiausiojo sovieto ir kompartijos CK nariu, o ant jo krūtinės kabo du Lenino ordinai. Kazokiškos kilmės rašytojo viešuose išsireiškimuose kartais nuskambėdavo ir šovinistinė priegaidė. Prieš porą metų jis priėmimo metu Maskvoje išplūdo komunistinį Rytų Vokietijos rašytoją Erwin Schrittmatter'į: "Eik po velnių, prakeiktas vokieti!".

Šolochovo veikalai išversti į 73 kalbas (įskaitant ir lietuvių) ir jo knygų tiražas siekia 41 milijoną. Tad jau 1958 metais kultūriniai sovietų aparačikai Šolochovą pradėjo "ruošti" Nobelio premijai ir išvystė visiškai buržuazišką "public relations" akciją, kurios galėjo pavydėti Madison Avenue specialistai. Jis važinėjo po užsienius, jo vardas įvairiais būdais buvo prakišamas pasaulinėje spaudoje, Chruščiovas asmeniškai jį aplankė Vešenskajos kaimelyje prie Dono. Po aštuonių nobelinimo metų Šolochovas premiją gavo.

Prieš dešimtmetį Šolochovas Pravdoje (1956.2.2.) pranašiškai rašė: "Iš prieš 20 ar 30 metų parašytų knygų mes rašytojai pasistatėme užtvanką, nemažesnę už Dniepro HESą. Kai (už naujų knygų nerašymą) mums priekaištaujama, mes tuojau slepiamės už tos užtvankos ir su tam tikru aplombu aiškiname: 'Atleiskite, bet ką jūs sau galvojate, sakydami, kad nėra knygų, nėra kūrinių'?"

Nobelio premijos susilaukęs už prieš 37 metus parašytą romaną, Michailas Aleksandrovičius Šolochovas gruodžio 10 dieną Stockholme iš Švedijos karaliaus rankų priėmė garbės raštą, aukso medalį ir nobelišką 55 tūkstančių dolerių čekį.

GREETINGS and BEST WISHES

STELLA MARIS HOSPITAL

FOR THE PROBLEM DRINKER

DAY AND NIGHT 24 HOURS SERVICE

Call SU 1-0550

GREETINGS and BEST WISHES

ROTH STEEL PRODUCTS

1335 East 171st St. IV 1-8700

GREETINGS and BEST WISHES

LUIKART INSURANCE AGENCY

GENERAL INSURANCE

18609 St. Clair Ave KE 1-4770

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

• **Tėvo Algimanto Kezio** S. J. fotografinio meno pristatymą savo skaitytojams gražiai atliko Clevelando katalikų diocezijos laikraštis Universe Bulletin savo gruodžio 3 d. laidoje. Pirmame puslapyje patalpinta tėvo A. Kezio nuotrauka su prierašu, cituojant jo posakį, kad fotografo didžiausiu kūrybos momentu yra matymo momentas. Ir iš tikrųjų, savo nuotraukose jis ne tik mato, bet ir perduoda žiūrovams Kūrėjo dvasią, pertiektą į paprastą gamtovaizdį, paminklą ar žmogų.

• **Čiurlionio Ansamblio tradicinis Naujų Metų sutikimas** įvyks Čiurlionio ansamblio namuose. Norintieji dalyvauti nedelsiant prašomi kreiptis į Danutę Dundurienę telef.: 531-0284 nuo 8 val. iki 11 val. vak.

Svečiai bus vaišinami kokteiliais nuo 8 iki 9 val.

DAILININKO JONO RIMŠOS PAGERBIMAS

Būrelis Clevelando lietuvių buvo susirinkęs Ramanauskų namuose labai reta proga: pasveikinti vieno didžiausių Pietų Amerikos tapytojų, mūsų tėvynainio Jono Rimšos. Gryna ispanų kalba į jį prabilo Argentinoje savo vaikystę praleidusi, tačiau Lietuvos laukų gėlės grožio nenustojusi Neringa Kuncaitytė.

Didžio lietuvio menininko pagerbti susirinkęs būrelis clevelandiečių, praleido daug malonių akimirksnių svetingoje Ramanauskų pastogėje. Vieniems prieš akis slinko plačiųjų Lietuvos laukų vaizdai ir jų ramios, tylios spalvos. Kiti mintimis nukeliavo į Rimšos parodą, vaizduojančią nuostabius, nepaprastus riterius, senelius ir retas, nežemiškas spalvas. Mat, ekspresionistas Rimša nesiekia realaus aplinkos vaizdavimo, bet stengiasi perduoti įspūdžius, kuriuos jo vaizduotėje yra sukūrusi aplinkuma.

Didelio ir kartu labai kuklaus žmogaus pagerbimas, kuris iš šiaudinės pastogės iškilo virš dangoraižių, mus visus nuteikė kažkaip skaidriau, linksmiau ir ramiau. A. N.

Dalis publikos Antano Smetonos koncerte Clevelande. V. Pliodžinsko nuotrauka

Adv. David K. Ford su ponia, adv. Julius Smetona ir pianistas Antanas Smetona po koncerto. V. Pliodžinsko nuotrauka

* PIANISTO ANTANO SMETONOS rečitalis Clevelande, įvykęs gruodžio 4 d., sutraukė gražų būrį piano muzikos gerbėjų, kartu pagerbiant jauną, bet jau pasižymėjusį muziką. Koncerto recenzijoje The Plain Dealer (gruodžio 6 d.) pažymėjo, kad per pastaruosius du metu jau ne kartą iš užsienių atplaukia žinios apie A. Smetonos pažangą muzikos srityje. Toliau laikraštis pažymi jo tikrai įspūdingą pianistinę pusiausvyrą ir techniską lygsvarą. Recenzentas tik pasigedo programos įvairumo išimant M. Čiurlionio variacijas, jų vieton skambinant Chopino kūrinius.

Dramatinėse kūrinių vietose recenzentas pasigedo reikalingo emocionalumo.

Geriausia pasisekė pertiekti Schuberto sonatą.

Pianistas, pagal recenzentą Robert Finn, turi nepaprastą gabumų šaltinį. Dar būnant tokiam jaunam, ateitis jam teikia daug galimybių, nugalint sunkiausius muzikai skirtus uždavinius.

Daugelio koncerto klausytojų nuomonės sutampa su tomis recenzento mintimis, kuriose iškeliami Ant. Smetonos nepaprasti techniškieji laimėjimai, tačiau reikalingi šiltesnio jausmo ir pačios kūrinių muzikalinės šilimos pertiekimo.

Pirštų valdymas ir širdies taktas reikalingas suderinimo.

(p.b.)

Lietuvių Studentų Sąjungos suvažiavimo proga Lietuviai Budžiai surengė pobūvį lapkr. mėn. 25 d. Sheraton-Cleveland viešbutyje. Vakaras pradėtas uždaru susirinkimu, kuriame stud. R. Grincius skaitė referatą: "Amerikos lietuvių studentas -- koks jis yra ir koks jis turėtų būti". Diskusijas pravedė A. Pautienis. Dalyvaujant kitų stud. organizacijų svečiams, vakaro programą atliko gitarų kvartetas: broliai Dautartai, A. Kalvaitis ir M. Pautienis. Pobūvį tvarkė L. Budžių vicepirm. R. Saikus.

Lietuvių Konservatorių Klubas Clevelande gruodžio 5 d. p. Ramanauskų rezidencijoje suruošė dail. J. Rimšos pagerbimą, kuris po sekmingos parodos Clevelande, išvyksta į Chicagą. Nuotraukoje grupė svečių su dail. J. Rimša. Pirmoje eilėje iš kairės: Č. Šatkauskas, dr. V. Ramanauskas, A. Benešiūnas, R. Kudukis. Stovi: K. Karpius, G. Benešiūnienė, dailininkas Jonas Rimša, G. Kudukienė, I. Šatkauskienė, adv. J. Smetona ir Vl. Plečkaitis. V. Pliodžinsko nuotrauka

• **Apdraudos reikalais** geriausius patarnavimus gausite kreipdamiesi į **Z. Obelenį tel. 531-2211.**

IŠNUOMOJAMAS

moderniai įrengtas 2 miegamųjų apartamentas. **E. 49 (prie Superior). Tel. 431-8745.**

(135-137)

CLEVELANDO PARENGIMŲ KALENDORIUS

GRUODŽIO 19 D. Dr. A. Nasvyčio paskaita "Moderniškos technikos laimėjimai erdvėje". Rengia LB I apyl. valdyba.

GRUODŽIO 25 D. Čiurlionio Ansamblio namuose ruošiami šokiai studentams. Pradžia 8 val. vak. Rengia Clevelando Stud. Ateitininkų Draugovė.

GRUODŽIO 26 D. Kalėdų Eglutė. Ruošia Vysk. M. Valančiaus mokykla.

GRUODŽIO 31 D. Tradicinis Lietuvių Bendruomenės Naujųjų Metų sutikimas, Šv. Jurgio parap. salėje.

1966

SAUSIO 9 D. Šv. Kazimiero liet. mokyklos eglutė.

SAUSIO 22 D. Hamiltono (Canada) jaunimo teatras "Aukuras" stato K. Binkio 5 veiksmų dramą "Atžalynas" Šv. Jurgio parap. salėje. Rengia LB I-os Apyl. Valdyba.

SAUSIO 29 D. Liet. Budžiams remti valdyba ruošia tradicinį blynų balių Šv. Jurgio parapijos salėje.

VASARIO 5 D. Ateities klubo balius.

VASARIO 13 D. Lietuvos Nepriklausomybės Atstatymo sukakties minėjimas, rengia ALT Clevelando skyr.

VASARIO 20 D. Aukuro ansamblio išvykoms paremti pietūs. Rengia Vysk. Valančiaus mokyklos tėvų komitetas.

KOVO 6 D. Kaziuko mugė. Rengia Neringos Skaučių Tuntas.

KOVO 27 D. Šv. Kazimiero Lit. Mokyklos rengiami pietūs Naujosios parapijos salėje.

BALANDŽIO 3 D. Aukuro ansamblio metinis koncertas.

BEST WISHES
To All the Lithuanian People
RICHMAN BROS.
11 STORES IN GREATER CLEVELAND
NOW OPEN AT SEVERANCE CENTER

GREETINGS and BEST WISHES
FERBERT FENCE CO.
4900 Lexington Ave. HE 1-3225

GREETINGS and BEST WISHES
JOHN KUBACKI
PHOTOGRAPHER
1218 E. 79 St. EX 1-3800

GREETINGS and BEST WISHES
PARSONS AND PARSONS
MAKERS OF WATERPROOF FABRIC COLLARS AND CUFFS
Main Office and Factory — 413-15 Huron Rd.
413 HURON ROAD CH 1-7723

Naturally
SUPERIOR SAVINGS
SINCE 1909
13515 EUCLID AVE.
6712 SUPERIOR AVE.
CLEVELAND
HOME and REMODELING LOANS
....
INSURED SAVINGS

JAKUBS & SON
FUNERAL HOMES
Vėsinamas oras Jūsų patogumui
Della E. Jakubs & William J. Jakubs
Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo
6621 Edna Avenue EN 1-1763
936 East 185th St. KE 1-7770

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

Adv. Julius Smetona, tęsdamas savo pastovų įnašų didinimą Vilties draugijai, šiomis dienomis vėl prisiuntė 15 dol.

Petras Vėbra, Vilties draugijos šimtininkas, padidino savo įnašą Vilties draugijai 77 dol.

Dr. V. Dubinskas su ponia, iš Chicagos, per **Br. Paplėnienę** prisiuntė Dirvai 20 dol. auką sukakties proga.

• **Kelis kartus vertesnė dovana to**, kuris ją teikia nedelsdamas. Ar jau grąžinai sukaktuvinei Dirvai lapelį, kurį gavai prieš keletą savaičių? Jeigu dar ne, būk malonus, padaryk tai šiandien. Ačiū.

VL. BAKŪNO VIEŠAS PAREIŠKIMAS

Prašau neatsisakyti artimiausiame Jūsų laikraščio numeryje patalpinti šį mano pareiškimą:

Š.m. lapkričio mėn. 16 d. Naujienų Nr. 269 tilpusiame reportaže, apie lapkričio 13 d. manifestaciją New Yorke, paminėta (antraštėje) mano pavardė. Dėlto, kiek vėliau, pasirodė aštrų užmetimų Dirvoje, Drauge ir Keleivyje mano adresu, dėl tariamai tame reportaže iškreiptų ar net melagingų faktų.

Pareiškiu, kad tas Naujienų reportažas nėra mano, jo autorius tėra žinomas tik Naujienų redakcijai, jis jokiu būdu negali būti pavadintas Vl. Bakūno reportažu ir visi man metami kaltinimai adresuojami netikru adresu.

Kadangi į tokio "Naujienų" reportažo antraštę mano pavardė pateko be mano žinios ir sutikimo, maniau, kad Naujienų redakcija (pasirodžius puolimams mano adresu) padarys atatinkamų paaiškinimų. Iki šiol to neteko pastebėti, todėl kol kas tepadarau tik šį trumpą pareiškimą, tikėdamas, kad Naujienų redakcija, nors ir vėlokai, dar duos platesnių paaiškinimų.

Vl. Bakūnas
Los Angeles

— **Tautinę kultūrą** kelsime ir lietuvybę išlaikysime ne kalbomis ir nuolatiniais pamokymais, bet kietu darbu ir sutelktais materialiniais resursais. Lietuvių Fondas čia bus didelė parama. Taip rašo LF valdybai vienas mūsų buvęs žymus karys, įsirašydamas į LF narių su 1000 dol. įnašu.

Kovai už šviesesnį lietuvių tautos rytojų junkitės ir jūs į LF narių eiles, įamžindamas save kovotojų eilėse. (Sk.)

• **Korp! Neo-Lithuania Chicagos skyriaus** naujai išrinktoji valdyba savo veikloje yra užsimojusi atlikti eilę kultūrinių parengimų ir pagyventi korporacijos kultūrinę veiklą.

Dabartiniu metu ji ėmėsi globoti ir jau aktyviai prisideda prie savo filisterio **Antano Nako** individualinės tapybos darbų parodos suruošimo, kuri įvyks 1966 m. sausio mėn. 8-16 d. Chicagos Čiurlionio Galerijoje. A. Nakas visuomenei yra žinomas kaip muzikas ir muzikos kritikas. Praktiškai tapybą pradėjo studijuoti prieš aštuonerius metus. Kai kurie lietuvių ir amerikiečių d a i l i n i n k a i, pav. Chicagos Meno Instituto profesorius K. Himmel, labai palankiai atsiliepia apie A. Nako tapybą, pareikšdami, kad jo paveikslai turi labai artimą ryšį su muzika, pilni polėkio ir fantazijos. Žinia apie parodą Chicagos lietuvių tarpe sukėlė smalsumą ir įdomumą. Tikimasi, kad paroda bus sėkminga.

Dr. Edmundas ir Milda Lenkauskai, kurių namuose Clevelande nuolatos posėdžiauja Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Valdyba ir Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongreso Finansų Komisija. Lenkauskai yra aktyvūs lietuviškame gyvenime, šiuo metu ypatingai rūpinasi Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongreso pasisekimu. V. Pliodžinsko nuotrauka

KANADA PRETENDUOJA Į VIENĄ VIETĄ SLA CENTRE

Jeigu Kanados lietuviai brolškai sugyvena ir gražiai bendradarbiauja su JAV lietuviais, tai tas juos, vienus ir kitus, įpareigoja pasidalinti ir brolškai mintimis visais bendravimo ir bendrosios veiklos klausimais. Vienas tokių klausimų yra mūsų bendradarbiavimas SLA apimtyje.

Jau sena tradicija, kad Kanados lietuviai turi SLA kuopas ir yra kaip ir šiokią tokią autonominę šaką. Deja, šaka, kuri nesinaudoja visomis SLA teisėmis. Iš to kyla "kanadiečių" nepasitenkinimas. O tuo tarpu nepasitenkinimas lengvai gali būti pašalintas. Kol kas Kanados SLA nariai pasitenkintų, jeigu į SLA centrą būtų išrinktas vienas pareigūnas. Tiktai vienas.

Jeigu aš rašau į Amerikos lietuvių spaudą, tai todėl, kad mums gerai žinoma, jog be Amerikos lietuvių pagalbos mes jokios vietos centre negausime. Vienai vietai gauti reikia daugumos balsų, kurių, būdami mažumoje, negalėsime už savo kandidatą sudėti. Mūsų tat prašymas yra -- pabalsuokite už vieną Kanados lietuvį kandidatą. Praėjusiais rinkimais buvo išstatytas p. Jokubaitis iš Toronto. Jis nebuvo išrinktas. Šiemet išstatyta nauja kandidatūra: Petro Januškos, artimiausio JAV kaimyno -- iš Windsoro, kurį labai gerai pažįsta Detroito lietuvių kolonija.

Petras Januška kandidatuoja į Iždo Globėjus. P. Januška tam postui yra labai tinkamas: jis yra ekonomistas ir praktiškai toje srityje yra patyręs vyras. Iždo Globėjo pareigos jam labai tinka ir juo visiškai galima pasitikėti. Dėl to nėra nė mažiausios abejonės.

Todėl aš kreipiuosi brolškai į Amerikos SLA narius ir prašau šių nominacijų metu į SLA Iždo Globėjus pabalsuoti už Petrą Janušką, vyrą, kuris geriausiai tinka į SLA Iždo Globėjus.

Kai Kanados lietuviai SLA Centre turės vieną savo atstovą, nori au dalyvaus SLA organizacijoje, daugiau atsidės naujų SLA narių verbavimui ir naujiems nariams maloniau bus dėtis į šią organizaciją. Ir, kas taip pat yra svarbu, išnyks nepasitenkinimas Kanados SLA narių tarpe.

Brolškai visus JAV SLA narius kviečia ir prašo

Jonas Kardelis
123 SLA kuopos pirmininkas
Montrealyje.

• **Bostono Jūrų Skautų "Nemuno" Tunto skautės**, vadovaujamos Birutės Rentelytės, parašė po Kalėdinę atvirutę Vietname kariaujantiems amerikiečiams kariams, tuo parodydamos, kad mūsų jaunimas supranta, įvertina jų pastangas ir prisimena juos švenčių proga, toli nuo namų kovojančius. Bus išsiųsti Kalėdiniai sveikinimai ir Vasario 16 gimnazijos jaunimui bei Gautingeno sanatorijoje ligonims. (s)

• **Šv. Antano gimnazijoj** šiemet Kalėdų atostogos bus nuo gruodžio 22 iki sausio 10 d. Kalėdų eglutė su menine programa ir vaišėm ruošiama gruodžio 21 d. vakarą. Mokiniai galės išvykti namo gruodžio 22 d. rytą. Grįžti į Kennebunkportą jie turi sausio 9 d. vakarą. Pamokos prasidės sausio 10 d.

DELHI

Lietuvos Šaulių S-gos DLK Gedimino kuopos vadovybė, lapkričio 27 d. suruošė Lietuvos kariuomenės 47 metų minėjimą, kuriame buvo pašventinta Delhi Šaulių kuopos vėliava. Vėliavą pašventino garbės šaulys, klebonas kun. Dr. J. Gutauskas, o įteikimo ceremonijas atliko Gen. Konsulas dr. J. Žmuidzinas.

Konsulas, tos šventės proga, pasakė pritaikintą kalbą. Sveikino: parapijos kleb. kun. dr. Gutauskas, LŠS S-gos Centro Valdybos atstovas ir Kanadai įgaliotinis inž. J. Preikšaitis, Dr. J. Kaškelis, Delhi apylinkės Pirmininkas Rudokas ir kiti.

Iškilmėse dalyvavo apie trys šimtai dalyvių. Po iškilmingos dalies, Šaulių vaidintojų būrelis vad. J. Rimkaus suvaidino iš partizanų veiklos "Paslaptingoje zonoje". Vaidinimas pavyko labai gerai. Bendrai šis kariuomenės sukakties paminėjimas ir Šaulių vėliavos pašventinimas, tikrai buvo labai gerai suorganizuotas ir pravestas. Toks puikus apylinkės lietuvių veikimas ir gausus šventėje dalyvavimas yra didelis nuopelnas, kurį reikia skirti tos parapijos labai energingam visuomenininkui, gerbiamam klebonui kun. dr. J. Gutauskui ir Delhi Šaulių kuopos pirmininkui Step. Jakubickui.

Daug sekmės, jums Delhi, lietuviai!

J.P.

NEW YORK

• **New Yorko tautinių organizacijų komitetas** ruošia žiemos šventę, kuri įvyks š. m. gruodžio 17 d., penktadienį, 8 val. vak. Winter Garden salėje, 18-83 Madison Street, Ridgwoode.

Programoje bus paskaita ir filmai iš mūsų vėliausių žymesnių švenčių. Daugelis turės progos atpažinti filme save.

Po programos vaišės. Kviečiama atsilankyti visa lietuviška visuomenė.

• **Dail. Žibuntė Mikšio** paroda įvyko gruodžio 4 ir 5 dienomis. Apreiškimo parapijos salėje, Brooklyne. Buvo išstatyta 50 kūrinių, iš kurių 22 lankytojai įsigijo.

Ž. Mikšys yra baigęs Stuttgarto meno akademiją, dabar gyvenąs Paryžiuje.

Šią pirmąją dail. Ž. Mikšio parodą globojo dr. M. Žukauskienė ir dail. A. Elskus.

• **Lietuvos Nepriklausomybės Fondui** gauta per P. Didelį, iš Philadelphijos 35 dol.

• **Vyro choro koncertas** įvyko gruodžio 5 d., Frank Lane mokyklos salėje, Woodhavene, N. Y. Dirigavo muz. Vladas Baltrušaitis, akompanavo pianistė Aldona Kepalaitė.

Koncerto programoje be puikiai išpildžiusių savo partiją choristų, pasirodė ir solistas Juozas Vaznelis iš Chicagos, atlikęs keletą dainų ir arijų iš operos.

Aldona Kepalaitė taipgi atliko solo fortepionu Čiurlionio preliūdus. Debussy "Aukso žąselę" ir Chopin "Fantaziją".

Didžiulę mokyklos salę užpildė keli šimtai klausytojų ir visi nenoromis skirstėsi namo sužavėti koncerto pasirinktu repertuaru ir jo atlikimu.

Maloniai kviečiame atsilankyti į Santaros-Šviesos rengiamą tradicinį

NAUJŲJŲ METŲ SUTIKIMĄ,
gruodžio 31 d., Mar Lac House, Oak Park, Illinois

Šiltas bufetas ir šampanas prabangioje ir erdvioje salėje, grojant nuotaikingai muzikai.

Staliukus prašom užsakyti telefonu — 778-1330 nuo 6 val. vakaro savaitės dienomis ir nuo 10 val. ryto savaitgaliais. Ten pat prašome skambinti dėl smulkesnių informacijų.

Vilties Draugijos nariams ir Dirvos rėmėjams A l e k s u i, Kaziui ir Broniui Siliūnams, jų tėvui

KAZIMIERUI SILIŪNUI

Lietuvoje mirus, gilią užuojautą reiškia

Vilties Draugijos Valdyba
ir
Dirvos Redakcija

Mielam ir brangiam tėveliui

KAZIUI SILIŪNUI

Lietuvoje mirus, jo sūnums ALEKSUI, KAZIUI ir BRONIUI SILIŪNAMS bei jų šeimoms nuoširdžiai kolegišką užuojautą reiškia

Edvinas Balceris

ALEKSUI, BRONIUI ir KAZIUI SILIŪNAMS, jų brangiam tėvui

KAZIMIERUI SILIŪNUI

Lietuvoje mirus, gilią užuojautą reiškia

Danutė ir Antanas Senikai

WANTED MALE
DIE MAKERS
DAYS
JOURNEYMEN-TOP RATES
BENEFITS—LONG PROGRAM
DEQUINDRE TOOL AND DIE CO.
21109 DEQUINDRE
HAZEL PARK, MICH.
(133-136)

M A L E
WANTED
JOURNEYMEN
BORING MILL OPERATORS
JIG BORE OPERATORS
MUST BE JOURNEYMEN 58 HOURS WEEK. LONG PROGRAM AND EXCELLENT FRINGE BENEFITS.
REX INDUSTRIES
17100 Francis
Melvindale, Mich.
(141)

GREETINGS and BEST WISHES
To All the Lithuanian People
JIM CONNELL CHEVROLET INC.
14481 EUCLID AVE.
UL 1-3300

GREETINGS and BEST WISHES
To Our Friends and Patrons
J. BERGER
WALL PAPER & PAINT STORE
6919 Superior Ave. HE 1-3659
805 East 185th St. IV 1-6250

GREETINGS and BEST WISHES
To All the Lithuanian People
JORDAN CAMERA & SUPPLY STORE
3802 West 25th Street SH 1-5511

GREETINGS and BEST WISHES
HAWTHORN MELLODY
Dairy - products
1829 E 55 St. Call UT 1-1100